

Ponosni moramo biti, ker smo člani take Partije, ki se tako nepokolebljivo drži načel marksizma-leninizma in ki se ne boji nikakih težav v borbi za njihovo zmago.

M. DJILAS

V. KONGRES KOMUNISTIČNE PARTIJE JUGOSLAVIJE

Poročilo Centralnega komiteja Komunistične partije Jugoslavije o agitacijsko-propagandnem delu je podal tovariš Djilas

Referatu tov. Rankovića je sledilo poročilo CK KPJ o agitacijsko-propagandnem delu, ki ga je podal tov. Milovan Djilas. Prihod tovariša Djilasa so navzoči delegati pozdravili s burnimi ovacijami in skandirali: »Djido, Djido«. Tovariš Djilas je med drugim dejal:

»Tovariši in tovarišice!

Poročilo o agitaciji in propagandi, pa tudi vsa ostala poročila CK se dele na tri dele. Prvi del obsega časovno razdobje neposredno pred peto konferenco in po njej, to je — razdobje borbe za idejno, politično in organizacijsko uvrstitve Partije, drugi del obsega razdobje narodnoosvobodilne vojne, to je — razdobje borbe za izgon okupatorja in ustanovitve ljudske oblasti, tretji del obsega povojno razdobje, t. j. razdobje borbe za izgraditev države na novi socialistični osnovi.

Tovariš Djilas je nato prešel na prvi del svojega poročila in je poudaril osnovna vprašanja, ki so se postavljala pred vojno pred partijsko agitacijo in propagando v zvezi s splošnimi nalogami Partije.

»Vprašanje ideološko-politične enotnosti Partije, vprašanje borbe za zmago marksizma-leninizma v njenih vrstah je bilo eno osnovnih nalog, pred katero se je leta 1938 znašlo novo vodstvo s tovarišem Titom na čelu. Jedro te naloge je bilo v tem, da se zada dokončni udarec oportunističnim, revizionističnim, trockističnim in drugim sovražnim pojmovanjem, ki so obstajala v glavnem okrog Partije, vendar so poskušala zavirati naglo ozdravitve Partije.

Partija je bila tedaj v stanju ideološke, politične in organizacijske konsolidacije, ki se je izvajala tako na osnovi borbe za enotnost partijskih vrst in čiščenja Partije ostankov frakcionarstva, »pripadov in vseh tujih in sovražnih elementov, kakor tudi na osnovi borbe za pridobivanje ljudskih množic. Vse reakcionarne sile stare Jugoslavije, ki so služile vihar, so se mobilizirale proti Partiji. Razgibali so se tudi vsi prikriti in pritajeni sovražniki delavskega razreda, razgibali pa so se tudi vsi omahljivci, ki so se bali burje in težav, neizbežnih v vojni, ki se je približevala, katere je prijel strah pred vlogo, ki si jo je Partija namenila v tej vojni.

Tovariš Djilas je nadalje govoril o borbi Partije za ideološko enotnost in je naglasil aktivnost Partije pri likvidiranju ostankov simamarkovičevščine kot ideološko osnovno desničarske frakcije. Partija je uspešno razbila zadnje ostanke simamarkovičevščine in v njo sorodne nekdajne »leve« frakcije. Seveda si je buržoazija prizadevala s tem, da je iskala tudi druga, bolj rafinirana sredstva za razbijanje enotnosti Partije in vihotapljala vohune in provokatorje, in organizacijsko razbiti Partijo in izzvati organizacijsko razbiti Partijo, ki je zmedo v partijski liniji. Partija, ki je razkrinkala te vohune in provokatorje, je vodila vztrajno idejno in politično delo, da bi pred članstvom in poštenimi delavci razkrinkala njihovo skodljivost, zakrinkano s »politiko« in »ideologijo«.

Nikoli je Partija odločno razkrinkala vohunsko vlogo trockističnih skupinic in jim zadala odločen udarec. V borbi za idejno enotnost Partije je predstavljala resno nevarnost tudi ekipina intelektualcev, ki so se bili zbrali okrog česopisa »Pečata«. Pred Partijo se je resno postavilo v zvezi s »Pečatom« vprašanje borbe za obrambo teoretičnih temeljev marksizma-leninizma.

Uspešen obračun s skupino okrog »Pečata« je predstavljala dokočni udarec v borbi za idejno politično enotnost Partije in delavskega gibanja.

Tovariš Djilas je nato govoril o tem, zakaj je Partija lahko premagala vsa ta različna sovražna pojmovanja in je dejal:

»Partija je v tej borbi zmagala zaradi tega, ker je bilo njeno vodilno jedro oboroženo z znanostjo marksizma-leninizma in ker je bilo tej znanosti globoko vdano. Partija je imela take vodilne kadre, ki so bili sposobni v vseh vprašanjih braniti in obraniti marksizem-leninizem pred njegovimi sovražniki.

Partija je nadalje v tej dolgoletni borbi mogla zmagati in je zmagala zato, ker je bilo njeno članstvo, čeprav teoretično premalo podkovano, globoko vdano Partiji in komunistični stvari.

Partija je zmagala v tej borbi tudi zato, ker je vedno pravilno povezovala ideološko borbo z revolucionarno prakso in odkrivala tako praktično-politični smisel teoretične in idejne borbe kakor tudi idejni smisel praktično-politične borbe.

V poročilu je nadalje poudarjeno delo CK na čelu s tovarišem Titom pri ideološkem vzgajanju članstva in vodilnega kadra Partije. Partija je v težkih ilegalnih pogojih razvila delo za marksistično-leninistično vzgojo svojih članov. Uvrstitve ideološke in politične enotnosti Partije in dviganje idejne ravnosti

partijskih kadrov ob uresničitvi njene organizacijske čvrstosti je uposobilo Partijo, da je pričakala pripravljena velike dogodke; usposobilo je vodilni partijski kader, da se samostojno znajde in na temelju splošne partijske linije samostojno vodi.

Partija je prav tako razvila vztrajno delo za politično pridobivanje delovnih množic za razkrinkanje politike reakcionarnih buržoaznih režimov v obeh delovnih množic. Partija je razkrinkavala vse ukrepe, naperjene zoper neodvisnost države, zoper delavski razred in delovne množice. V poročilu se navaja idejno-politična borba Partije o narodnostnem vprašanju, nato borba zoper razne »kmečke« ideologije, ki je bila eden prvih pogojev množične udeležbe naših kmetov pod vodstvom Partije v ljudski vestaji.

Tovariš Djilas je nadalje poudaril meoto, ki ga je zavzemala v naši agitaciji in propagandi popularizacija Sovjetske zveze, njene sile, njenih uspehov, pa tudi politična borba za zvezo Jugoslavije s Sovjetsko zvezo.

Nato je pričel govoriti o sredstvih in metodah in tudi o organizacijskih oblikah, s katerimi je tedaj Partija vodila idejno in politično borbo za ljudske množice. Partija je kombinirala ilegalna sredstva, metode in oblike agitacijsko-propagandnega dela z legalnimi in na pol legalnimi.

Tovariš Djilas je nato govoril o kulturni politiki Partije v razdobju pred vojno in je dejal:

»Ta politika je predvsem obstojala v delu Partije v kulturnih množičnih organizacijah, v vnašanju napredne, revolucionarne kulture in socialistične teorije v vsebino dela teh organizacij.«

V poročilu se nadalje govori o razvoju legalne in ilegalne založniške delavnosti, ki je omogočila, da je v tem razdobju izšla vrsta del marksizma-leninizma, Okrog Partije se je zbrala vrsta naprednih kulturnih delavcev. V tej dobi si je Partija zadala kot praktično nalogo tudi vprašanje kulturne dediščine. Razen tega se je pod vodstvom Partije bila borba za formiranje napredne, proletarske umetnosti.

V zaključku prvega dela svojega poročila je tovariš Djilas strnil delo Partije na področju agitacije in propagande v razdobju pred narodnoosvobodilno borbo:

»Prvič, Partija je na sektorju agitacije in propagande in tudi na ostalih sektorjih svojega dela, visoko in neomajno držala zastavo marksizma-leninizma v svojih vrstah in v delavskem gibanju.

Drugič, uspešna idejna in politična borba Partije v njenih vrstah in v ljudskih množicah — je bila bistveni pogoj za poznejši dvig ljudske vestaje in vztrajnost v njej.«

Tovariš Djilas je nato prešel na razdobje osvobodilne borbe in je dejal:

»Po aprilskem zlomu stare Jugoslavije se je Partija kot smo videli iz poročila tovariša Tita in tovariša Aleksandra Rankovića, usmerila v neposredno pripravljano oboroženo vestajo. Na podlagi te linije se je morala partijska agitacija in propaganda posvetiti idejnim in političnim problemom te priprave.

Prva naloga agitacije in propagande je bilo sistematično razkrinkavanje okupatorja, njegovih zločinov in njegove

politike razkosa Jugoslavije. Partija se je z vso silo, idejno in politično, lotila te naloge.

Partija je morala nasproti raznim pogojem, ki so nastali z delitvijo Jugoslavije, razkrinkati politiko okupatorjev — Nemcev, Italijanov, Bolgarov in Madžarov ter številnih okupatorskih hlapcev. Partija je takoj začela žilavo in nepomirljivo agitacijo proti zločinom ustašev nad Srbi, četnikov nad muslimani itd., začela je srdito borbo za bratstvo in enotnost narodov Jugoslavije. Agitacija in propaganda je tik pred vstajo posvečala posebno pozornost ustanavljanju enotne fronte vseh rodoljubnih sil proti okupatorju in domačim izdajalcem. Partijska organizacija in propaganda je žigosala in razkrinkala vodilne ljudi stare Jugoslavije, ki so sabotirali ustanavljanje te fronte. Hkrati pa je Partija prevzela svojo vodilno vlogo v tej fronti in osvobodilni borbi.

V agitacijsko-propagandnem delu je Partija tudi poudarjala nujnost, da je treba krepiti moralne sile in čvrstost ljudstva. V tedajni agitaciji, posebno ustmen, je bilo zelo važno vprašanje žigosanja izdaje in vohunstva. Pri uresničevanju moralne enotnosti in moralne čvrstosti ljudstva je bilo tudi zelo pomembno oživljanje borbenih tradicij naših narodov.

Partijo je bilo treba oborožiti z marksistično-leninističnim naukom o vstaji, o strategiji in taktiki, o vojni in revoluciji. To so bila glavna idejna vprašanja, ki jih je morala Partija rešiti in s katerimi je bilo potrebno zaostri in okrečiti vzgojno delo v partijskih organizacijah, in zares. Partija se je začela pri svojem delu idejno oboroževati za bližnji bitko s podrobnejšim proučevanjem Stalinovega dela »O osnovah leninizma« in »Zgodovine VKP(b)«.

Posebej je treba naglasiti partijsko agitacijo in propagando po napadu Nemcev na ZSSR, v trenutku neposredne priprave vestaje. Naslednji dan po tem izdajalskem napadu je CK v svojem razglasu določil linijo Partije. So tri osnovne značilnosti te linije:

Prvič, Partija je sklenila, da je treba čimprej pričeti splošno ljudsko vestajo — prvič zaradi tega, ker so sedaj uresničeni vsi pogoji za njen pričetek, drugič pa, ker bo to tudi pomoč ZSSR.

Drugič, Partija je opozarjala na vodilno vlogo delavskega razreda v bližnji borbi in je pri tem pozivala delavski razred na njegove obveznosti do domovine socializma — Sovjetske zveze.

Tretjič, Partija je prevzela svojo vodilno vlogo v vstaji in opozarjala na dolžnost komunistov.

Partija je na tej liniji pričela oboroženo borbo. Agitacijsko-propagandni aparat Partije in njene organizacije so prenesle to linijo po vsej državi s tem, da so mobilizirale ljudske množice za oboroženo borbo.

Tovariš Djilas je nato govoril o vsakdanji vztrajni, neutrudljivi odločni borbi zoper omahovanja raznih vrst in o vztrajnosti na poti oborožene borbe.

»Sistem agitacijsko-propagandnega dela Partije — je nadaljeval Djilas — se je menjaval in razvijal s spremembami in razvojem narodnoosvobodilne borbe, kot se je menjavala in razvijala vsebina tega dela, vendar je med vso vojno ostal v svoji osnovi isti. Bile so tudi neke razlike v osnovah posameznih pokrajin in krajev Jugoslavije in s samim tem tudi razlike v sistemu agitacijsko-propagand-

nega dela partijskih organizacij. Toda vse te razlike niso menjale idejne in organizacijske osnove partijske agitacije in propagande, ki je bila enotna za vso državo.

»Med vso vojno — je nadaljeval tov. Djilas — je bilo v vseh partijskih organizacijah v vojski obvezno učenje marksizma-leninizma in linije naše Partije. Pri stabihi so se organizirali partijski tečajji, na katerih so proučevali osnovna vprašanja leninizma in problematike naše narodnoosvobodilne borbe. Ob pričetku 1943. leta je CK pri stabihi posameznih divizij in korpusov postavil posebne voditelje tečajev kot svoje organe. Partija je vsak dan idejno vzgajala in preusmerjala tudi sovražno razpoložene množice. Ni mogel iti mimo noben važen mednarodni ali notranje-politični dogodek, da ne bi bila o njem obveščena vsaka enota naše vojske. Ta politična vzgoja se je izvajala pretežno po četnih konferencah, ako pa je bil dogodek zelo važen, po bataljonskih in brigadnih zborovanjih.«

Tovariš Djilas je nato prešel na idejno politično in kulturno delo v vojski. Izvrševala je velikanski politični vpliv ne samo s svojimi herojskimi borbami, ne samo s svojimi osvobodilnimi vlogami, marveč tudi s svojim političnim in kulturnim delom med ljudstvom.

Prav takšno politično in kulturno delo se je razvijalo povsod na osvobojenem ozemlju. Poleg narodnoosvobodilnih odborov in organizacij Ljudske fronte, Ljudske mladine, je tudi Antifašistična fronta žena predstavljala v težkih in ilegalnih razmerah novo obliko političnega življenja. Partija je vztrajno razvijala to delo tudi na neosvobojenem ozemlju, posebno v velikih mestih. Tovariš Djilas je naglasil, da je pokrajinski komite Komunistične partije Jugoslavije za Srbijo pod težkimi ilegalnimi pogoji tiskal zgodovino VKP(b). Tudi organizacije na Hrvatskem in v Sloveniji so v ilegalnih pogojih tiskale zgodovino VKP(b) in druga teoretična dela.

»Vse delo Partije in tudi agitacijsko-propagandni del tega dela se je opravljal in razvijal na temelju čvrsteje centraliziranega in enotnega vodstva, ki ga je na različne načine od pričeta do zaključka osvobodilne vojne uresničeval in izvajal Centralni komitee.

Enotno partijsko vodstvo se je uresničevalo tudi po osrednjem partijskem in drugem tisku. CK je leta 1941, ko je bilo glavno žarišče vstaje v Srbiji, izdal partijsko glasilo »Borbo«. »Borba« je v Užicu zaradi sovražnikove ofenzive prenehala izhajati, zopet pa je pričela izhajati 1942. leta v Bosanski Krajini v vasi Drinici. S svojim delom je prenehala zaradi IV. ofenzive in se je zopet pojavila v osvobojenem Beogradu v novembru 1944.

Teoretično politično glasilo CK »Proleter« je odigralo veliko vlogo pri oboroževanju Partije s pravilno politično linijo. Služilo je kot sredstvo neprecenljive vrednosti v idejni borbi za pravilno prakso partijskih organizacij. Med vojno sta izšli dve številki, prva v Foči v začetku 1942. leta, druga pa v Drinicih konec 1942. leta.

Razen teh dveh posrednih partijskih glasil so izhajala tudi druga osrednja glasila, ki so služila CK kot vodstveno sredstvo na področju agitacije in propagande. Semkaj spadajo tudi »Omladinska borba«, ki je podrobno določala linijo

CK o mladinskih vprašanjih, »Bilten vrhovnega štaba«, v katerem so izhajale ocene vojnega in vojaško-političnega stanja v državi, »Nova Jugoslavija«, ki je obravnavala politične in državne probleme po drugem zasedanju AVNOJ-a, »Žena danes«, ki je dajala linijo za delo med ženami itd.

Vsa nacionalna in pokrajinska partijska vodstva, pa tudi druga vodilna vojaška in politična glasila so posvečala izhajanju svojega tiska med vojno veliko pozornost.

V vseh osrednjih vodilnih telesih so bila med drugim tudi glasila politično-propagandnega in kulturno-prosvetnega dela.

V sistemu centraliziranega vodenja agitacije in propagande je odigrala važno vlogo tudi naša radijska služba. Sovjetski zvezi se moramo zahvaliti, da je bila organizirana radijska postaja »Svobodna Jugoslavija«. »Svobodna Jugoslavija« je bila močno politično sredstvo za popularizacijo naše borbe v tujini, za obveščanje in politično dviganje naših ljudskih množic. CK je jeseni 1943. leta organiziral telegrafsko agencijo »Tanjuge«, ki je tudi služila za popularizacijo naše borbe.

Vzgoja kadrov na podlagi proučevanja in učenja osnov marksizma-leninizma in partijske linije je imela velikanski pomen, da se je okrepila idejno politična enotnost Partije v vojni.

Partijska agitacija in propaganda je morala v borbi za pravilno razumevanje pomena narodnoosvobodilne borbe rešiti vrsto resnih idejno-političnih problemov. Tovariš Djilas je omenil peklensko taktiko fašističnih okupatorjev in njihovih četniških, ustaških in mačkoveških hlapcev, ki so nameravali zožiti fazo vestaje. Naša Partija se je tudi neutrudljivo borila proti okupatorski taktiki izzivanja državljanske vojne v naši državi, pa tudi proti vsem napačnim pojmovanjem tako imenovane »druge etape« ter drugih podobnih sektaških in oportunističnih potvarjanj.

»Nalogo uresničevanja bratstva in enotnosti narodov Jugoslavije in enotnosti množic vsakega naroda posebej je Partija od prvega dne vestaje postavila kot eno najvažnejših in najosudnejših vprašanj. Partija se je pri uresničevanju te naloge morala v svojem agitacijskem in propagandnem delu boriti s celo vrsto idejnih in političnih zaprek.

Partija je morala rešiti težke posledice velikosrbskega zatiranja nesrbskih narodov. Hegemonijo so spretno izkoriščali fašistični okupatorji in njihovi hlapci, da bi razbili enotnost Jugoslavije. Zato je bilo treba pri uresničevanju oborožene bratstva naših narodov prepričati zaostali del množic, da narodnoosvobodilno gibanje nima nič skupnega z »narodno enotnostjo«, ki so jo propagirale velikosrbske klikke niti s šovinistično borbo buržoazije zatiranih narodov, ampak da pomeni to gibanje hkrati tudi uničenje nacionalnega zatiranja.

Članek tovariša Tita »Nacionalno vprašanje v Jugoslaviji v luči narodnoosvobodilne borbe« je bilo močno idejno orožje Partije.

Naloga agitacije in propagande kakor tudi vsega partijskega dela je bila med drugim tudi ta, da premaguje in premaga propagando okupatorjev in njihovih hlapcev, ki je razpihovala bratomorno mrznilo in izzivala bratomorno vojno. O tem vprašanju se je ves čas med vstajo bila idejno-politična bitka med našo Partijo in narodnoosvobodilnim gibanjem na eni in okupatorji, njihovimi hlapci in reakcionarnimi zapadnoevropskimi krogi in njihovimi jugoslovanskimi agenturami na drugi strani. Odvisno je bilo samo od moči in politične zrelosti naše Partije, ali bo nacionalno vprašanje v Jugoslaviji vzvod osvobodilne borbe ali vzvod okupatorjev in njihovih zaveznikov.

V posameznih pokrajinah Jugoslavije se je to vprašanje različno postavljalo in zato so bile tudi naloge naše propagande, četudi so bile po vsebini iste, do neke mere specifične za posamezne pokrajine.

Tovariš Djilas je nato omenil borbo, ki jo je bila Partija za agitacijo in propagando med množicami srbskega naroda proti velikosrbskim, hegemonističnim in zatiralskim tendencam, med množicami hrvatskega naroda, proti hrvatskemu buržoaznemu nacionalizmu, med množicami makedonskega naroda pa proti velikosrbskemu kakor tudi velikobolgarskemu pojmovanju.

Populariziranje Sovjetske zveze in Rdeče armade med ljudstvom in razvijanje ljubezni do nje je poleg borbe proti okupatorju glavna vsebina celotne agitacijsko-propagandne dejavnosti. Ta dejavnost je bila obsežna, vsestranska, da bi bil potreben o tem poseben referat. Partija je populariziranje ZSSR razumela kot sestavni del borbe za osvoboditev. Prepričala je množice, da je usoda narodov Jugoslavije neločljiva od usode in borbe Sovjetske zveze. Prepri-

DELOVNO PREDSEDSTVO V. KONGRESA KP JUGOSLAVIJE MED GOVOROM TOVARIŠA TITA

Nadaljevanje na 2. strani.

Poročilo tovariša Milovana Djilasa

Nadaljevanje s 1. strani

čala je delovno ljudstvo naše države, da je oborožena borba proti okupatorju hkrati tudi dolga do herojske borbe narodov ZSSR. Učvrstila je pri ljudstvu neomajno vero v ZSSR. Razbila je pri množicah predsodke o ZSSR in jim pojasnila svetovno zgodovinsko osvobodilno mislijo ZSSR. Zaupanje Partije v ZSSR je postalo zaupanje ljudstva. Osnovo za vso to propagandno delavnost pa je dal tovariš Tito v svojih številnih govorih in člankih.

Pomoč ZSSR v moralno-političnem pogledu, posebno pa tudi znano priznanje tovariša Stalina, je dvigalo moralo, zaupanje in ponos naših borcev in ljudskih množic. To so bile najvišje odlike, to so postala gesla borbe in zmage.

S tem je Partija zblíževala naše narode z ZSSR, dvigala vero množic in dvigala uporniški duh.

Končno je Partija nenehno posvečala velikansko pozornost borbi zoper propagandno reakcionarnih angleških in ameriških krogov in njihovih agentov v naši državi. Naša Partija in naše osvobodilno gibanje, ki sta stala na stališču enotnosti protihitlerjevske koalicije in pazila, da ne bi s čimer koli kalila odnosov med zavezniki, sta vodila dosledno načelno protimperialistično politiko in sta se na temelju te politike borila proti propagandi reakcionarnih krogov angleške in ameriške politike in njihovi praksi, ki je bila v tem, da so podpirali in vodili četniške in druge tolpe v naši državi.

Tovariš Djilas je nato poudaril, da agitacija in propaganda naše Partije med vso vojno ni črtala z dnevnega reda naloge razlínkovanja propagande angloameriških agentov v sami državi in uradno angloameriško propagando o domnevni osvobodilni misliji zapadnih zaveznikov. Ljudskim množicam je naša Partija odkrivala imperialistični namen te propagande.

»Ko ocenjujemo delo Partije na sektorju agitacije in propagande v času narodno osvobodilne vojne, moramo povedati. Prvič, da sta razvoj in zmaga narodnoosvobodilne borbe še enkrat potrdila vso pravilnost in življenjsko silo naukov Marxa, Engelsa, Lenina in Stalina.

Drugič, da je Partija s CK KPJ na čelu znala uporabiti marksistično-leninistično znanost, znala najti pravilno pot v pogojih naše ljudske revolucije v osvobodilni vojni.

Tretjič, da so ideje naše Partije ideje marksizma-leninizma konkretizirane in prikrojene pogojem borbe proletariata in delavcev. Te ideje so zmagale nad idejami fašističnih barbarov. Ta idejna zmaga je sestavni del tiste zmage, ki jo je leninizem dosegel v dobi vojne proti fašizmu.

Četrtrič, da je ustvarila naša Partija s tem, da se ni nikoli ravnala samo po ciljih posameznih dob borbe, temveč po programu borbe za socializem, za komunizem, osnovne idejno-politične pogoje za delo v mirnem času, za izgradnjo socialistične družbe v Jugoslaviji.

V nadaljevanju svojega referata je tovariš Djilas dejal:

»Velik del agitacijsko-propagandnega dela je bilo treba po vojni usmeriti na probleme organizacijske izgradnje in ureditve našega političnega in družbenega življenja.

Ni si mogoče zamisliti propagandno agitacijsko delo Partije brez vsakodnevne neprestane idejne in politične borbe proti notranjim in zunanjim sovražnikom, kajti to je vsebina dela Partije in vsebina drugih področij partijskega delovanja, okolnosti, da so problemi organizacijskega značaja neizbežno v središču pozornosti partijskih organizacij, so privedle do tega, da smo nekako zapostavili idejno borbo in to ne le pri naših vodstvih, temveč pri samem CK KPJ.

Nato je tovariš Djilas poudaril, da so organizacijski problemi, s katerimi je Partija bavila v povojnih dobah bili raznovrstni, kakor tudi to, da se je pokazala organizacija sektorja agitacije in propagande iz časa vojne, nezadostna v pogojih mirnega razvoja. Treba je bilo Partijo organizacijsko usposobiti, da je mogla pričeti in voditi organizacijsko političnega in kulturnega življenja ljudskih množic in da je Partija, čeprav je bilo v tem še precej pomanjkljivosti, izdelala metode dela. Ko je govoril o dveh nepravilnih tendencah, ki sta se pojavili ob reševanju gornjega vprašanja, je dejal, da je bila prva v takem imenovanju »osamosvojitve« agitacijsko-propagandnega dela, v oddelitvi tega dela od ostalega partijskega dela in poudaril, da je ta tendenca v glavnem že odpravljena. Druga napačna tendenca je bila, — je dejal, — da so podcenjevali agitacijsko-propagandno delo. Partija mora to tendenco odpraviti v najbližji bodočnosti — je poudaril tovariš Djilas.

Ko je govoril o delu Agitpropa, je grajal mnenje, da bi moral Agitprop cenzurirati vse in vsakogar in definirati vlogo Agit-propa takole:

a) stroga skrb za enotnost partijskega dela,

b) kolektivnost v delu (t. j. reševanje vseh načelnih in novih vprašanj na sestankih vseh vodilnih tovarišev iz aparata — kakor tudi Agit-propov in ustanove, ki so vezane na njega ali ki se zanimajo za to vprašanje, kakor tudi širšim krogom agitpropovskih delavcev in drugih delavcev na tem polju.

c) razvijanje dela v vseh pomembnejših vprašanjih na konferencah, posvetovalnih itd.;

d) razvoj, predvsem s pomočjo dela, predvsem s pomočjo kritike in samokritične borbe za idejnost, za zmago marksistične ideologije na vseh področjih državnega življenja.

O vprašanju tiska v naši državi je tovariš Djilas navedel te podatke:

»Delo za organizacijo in dvig tiska v pogojih osvobodene države je zahtevalo ustanovitve številnih novih dnevnikov, časopisov in informativnih publikacij. Predalec bi zaželi če bi navajali, kako je Partija reševala to vprašanje. Podali bomo sumarno sliko tiska v naši državi v zadnjih treh letih: v 1945. letu je bilo v Jugoslaviji samo 97 časopisov, v 1946. letu 146 časopisov, v 1947. letu 216 časopisov, v 1948. letu pa 240 časopisov. Med temi časopisi je samo neznaten del časopisov (cerkveni in nekateri drugi), ki niso pod vodstvom Partije.

Nato je tovariš Djilas poudaril, da je bila borba za idejnost v našem tisku ena najvažnejših nalog agitacijsko-propagandnega dela Partije in da se je morala Partija boriti proti številnim pomanjkljivostim v tisku. Posebno se je pomudil na vprašanju tiska kot orožja kritike in samokritike in dejal:

»Izgrajevanje tiska kot orožja kritike in samokritike je bilo in je še vedno naš problem. Ko je gradila Partija naš tisk v tej smeri, se je morala boriti proti tendenci podcenjevanja javne, konstruktivne kritike in samokritike in pa proti tendencam razbijalno-kritičanskega odnosa do slabosti, pomanjkljivosti in napak. Tendence podcenjevanja kritike in samokritike je bila v tem, da nismo objavljali napak in pomanjkljivosti v delu partijskih organizacij, množičnih organizacij in državnih ustanov, da smo te napake zamolčali in nismo odkrivali pravih vzrokov in krivcev, po kateri krivdi se za te napake ni izvedelo. Druga tendenca se je pojavljala v tem, da smo pretiravali slabosti, pospeševali napake in zgradili na temelju posameznih napak cel sistem napak, rušili smo z negativnim tudi tisto, kar je bilo pozitivnega. Pri nadaljnji graditvi našega tiska kot orožja kritike in samokritike moramo paziti na prvo in drugo napačno tendenco.

V prvih povojnih pogojih — je nadaljeval tovariš Djilas, — je morala Partija na področju založniškega dela organizirati nov in iludvirati stari kapitalistični sistem založništva, reorganizirati in izboljšati tehnične baze in postaviti vodilne smernice za založniško delo. V tem je dosegla zadovoljive uspehe.

V naši državi je odpravljeno zasebno založništvo delo. Vodilna načela našega založništva so bila in so predvsem:

1. izdajanje klasičkov marksizma-leninizma v čim večjem obsegu in zagotoviti čim pravilnejše prevode;
2. izdajanje marksistične publicistike;
3. izdajanje solidnih del iz posameznih znanosti;
4. izdajanje klasičnih književnih domačih in tujih del, domače in tuje realistične in sodobne revolucionarne književnosti, pri čemer zavzema sodobna sovjetska književnost prvo mesto;
5. izdajanje klasičnih del iz drugih področij umetnosti;
6. izdajanje čim bolj pravilnih šolskih knjig za osnovne, srednje in visoke šole.

Nato je tovariš Djilas pričel razlagati ideološko borbo, ki jo je Partija vodila in vodi tudi sedaj za izboljšanje socialistične kulture v naši državi. Morala je — je poudaril tovariš Djilas — ustanoviti in utrditi državne kulturne ustanove, organizirati skrb za kulturne delavce, organizirati kulturnomnožične organizacije in njihovo delo itd. Nato je govoril o aktivnosti Partije pri dajanju pobude za književno in umetnostno življenje, o doseženih uspehih, o kulturnem preporodu vasi, o problemih šol, in dejal:

»Treba je bilo postaviti in zgraditi centralni, republiški in ostali državni aparat prosvete in znanosti na nove temelje, ustvariti nov šolski sistem osnovne, srednje in višje izobrazbe in izdelati nov program te izobrazbe. Boriti se je bilo treba za nov duh in novo metodiko poučevanja kljub dejstvu, da dela v naših šolah predvsem stari strokovni kader.

Uspehi, ki smo jih dosegli na področju šol in šolanja so v tem, da ima naša država več šol kot jih je imela stara Jugoslavija, da smo ustvarili vrsto novih tipov šol posebno na področju srednješolske vzgoje in da so za izgradnjo novega socialističnega tipa izobrazbe že postavljeni organizacijski temelji, ki jih je treba dalje razvijati in izpopolnjevati.

Problemi ideološke ureditve naših srednjih šol in univerz, problemi učiteljskega in proforskega kadra, šolskih knjig in metod dela, problemi pričenja in razvoja znanosti in znanstvenega življenja in problemi ideološke vzgoje zoper mistiko in sovražno prepričanje so v naših šolah tako važni, da jih moramo postaviti v prvem planu našega dela v prihodnji dobi. — je nadaljeval tovariš Djilas.

Nato je prešel na vprašanja bodočega idejno-političnega dela in posebno poudaril, da je treba onemogočiti sleherno delovanje javnih in priležitih sovražnikov marksizma-leninizma in poostriči budnost nad morebitnimi pojavi revizionističnih tendenc.

»Zaradi napada CK VKP(b) na našo Partijo — je dejal v nadaljevanju svojega referata tovariš Djilas, — je tudi mogoče, da se bo pojavilo nekakšno podcenjevanje razvoja in pridobitev sodobne teoretske misli v ZSSR, zato je treba te pojave obsoditi kot nepravilne ne le zaradi našega splošnega odnosa do ZSSR, temveč tudi zaradi tega, ker bi to oviralo ideološki razvoj in napredek v naši državi. Ideološka borba v ZSSR bo imela v dobi prehoda v komunistično družbo velikanski pomen za vse države, posebno pa za nas, za našo pot socialističnega razvoja.

Tovariš Djilas je nato poudaril, da je nujna in takojšnja podrobna izdelava naše problematike na temelju Marxa, Engelsa, Lenina in Stalina, ena glavnih nalog v borbi za izgradnjo socializma v naši državi. Med najvažnejše nadaljnje naloge pri tem, je omenil tudi dvig in okre-

pitev novega jugoslovanskega socialističnega patriotizma.

V svojem referatu je tovariš Djilas nadalje posebno poudaril borbo proti imperializmu. Ta borba je važna naloga naše agitacije in propagande. Dejal je, da se bomo tudi še vnaprej ravnali po istih načelih kot do sedaj.

»Prvič, razkrinkavati vse poskuse in kombinacije imperialistov, ki bi bili naperjeni proti neodvisnosti naše države.

Drugič, neomajna borba za demokratični mir. Boriti se moramo proti imperialistični politiki zatiranja in zabuhavanja drugih narodov in teptanja demokratičnih svoboščin, pri čemer je treba usmeriti ost proti ameriškemu imperializmu, ki je glavni nosilec imperialističnega zasuhavanja in vojnouhujskaške kampanje.

Tretjič, agitacija in propaganda mora vsestransko podpreti borbo Sovjetske zveze in demokratičnega tabora.

Nato je tovariš Djilas navedel nekaj najvažnejših značilnosti sodobne ideološke reakcije in dejal:

»Ta globoka ideološka kriza, ki jo danes preživlja kapitalizem, ni značilna samo za njegov propad in razpad, temveč tudi za njegove poskuse, da bi z rušenjem ljudske zavednosti ustavil tok življenja in odgodil svoj propad.

Ob koncu svojega referata je tovariš Djilas omenil obtožbe Informbiroja proti KPJ in dejal:

»Tovariši in tovarišice! Dovolite mi, da se v zvezi z dosedanjim izvajanjem na kratko zadržim tudi na vam znanih čudnih obtožbah in na

vso tisto nenačelno kampanjo komunističnega tiska, ki je nastala po resoluciji Informbiroja »O stanju v KPJ«. O tem prav na kratko.

Prvič, naša Partija je mogla premagati vse težave in vse nasprotnike zato, ker je bila zvesta marksizmu-leninizmu. Pravilna ideologija je temeljni pogoj zmage. Tako je bilo in bo tudi v bodoče.

Drugič, med našo Partijo in tistimi splošnimi principi, ki jih navajajo pisma CK VKP(b) in omenjeno resolucijo Informbiroja, ni prav nobene razlike. Mi ne zanikamo nobenega teh načel. In ne le to. V našem praktičnem delu nismo niti enega od njih izmalili. Zato se neizbežno vsaka kritika dela naše Partije, ki temelji na omenjenih pismih in resoluciji, če je njenim avtorjem prav ali ne, spreminja v laž, izmišljajo napak in zablod, ki jih naša Partija v resnici nima. Prav v tem je tudi šibkost teh kritikov. Razen tega so se že številni naši kritiki na ta ali druga način odrekli vrsti načel, ki so navedena v omenjenih pismih in resoluciji, prav v tem pa je tudi njihova slabost. Moč naše Partije pa je v tem, da je njena praksa, v kateri se zvesto ravnava po naukih Marxa in Engelsa, Lenina in Stalina, očitveno nasprotna vsemu tistem, kar ji očitajo. Vsak dan se bo nujno in vedno bolj močno odkrivala absurdnost omenjene kritike in pravilnost politike naše Partije.

Tretjič, zato je najsigurnejši način, da bo naša Partija zmagala v teh težavah, prav zvestoba načelom marksizma in leninizma. Neomajna borba za ta načela,

pravilno in ustvarjalno izvajanje teh načel na konkretne pogoje, pa sta pri nesla naši Partiji večje uspehe, kot katerikoli partiji razen VKP(b). To bo prišlo v bodoče, pa tudi v tej borbi naši Partiji nove uspehe, izšla pa bo iz nje prav gotovo še močnejša in še bolj čista.

V delavskem gibanju laž ni mogla nikoli zmagati in je končno vedno prišla na dan resnica še močnejša in še bolj čista. Naša Partija, ki se v svojem delu neomajno ravnava po načelih marksizma-leninizma, bo izšla iz teh težav, ki so najtežje, kar jih je imela, še svetlejša, plemenitejša, njeni krivični kritiki pa bodo morali spoznati svojo zablodo.

Ponosni moramo biti, da smo člani takšne Partije, ki tako neomajno vztraja na načelih marksizma in leninizma in ki se ne straši nobenih težav v borbi za zmago teh načel.

Naj živi naša slavna Partija, ki je v najtežjih dneh neomajno nosila in neomajno nosi nepremagljivo zastavo marksizma-leninizma!

Naj živi organizator KPJ na načelih marksizma-leninizma — tovariš Tito!

Po dvorani se je razlegel viharen aplavz in navdušenje. Delegati so vstali in navdušeno klicali »Tito—Partija«, »Herof Tito«, »Za tovariša Tita — hura«, nato pa so zapeli »Internacionalo«. Močno vzklíkanje, manifestacije Tito, Partiji in navdušenje delegatov je trajalo več minut in doseglo vrhunec.

S tem je kongres danes zaključil svoje delo.

Poročilo verifikacijske komisije V. kongresa KPJ

Delegati za kongres so volili na okrajnih, krajevnih (v rangu okrajnih organizacij) in rajonskih partijskih organizacijah, na partijskih konferencah nekaterih centralnih ustanov, na partijskih konferencah večjih gradbišč in na divizijskih partijskih konferencah v Jugoslovanski armadi.

Verifikacijska komisija je pregledala pooblastila vseh delegatov, ki so bili izvoljeni za V. kongres KPJ. Komisija je ugotovila, da so bile volitve izvedene pravilno v vseh partijskih organizacijah brez izjeme. Povsod so ohranili oblike zastopstva, ki jih je določil Centralni komite za volitve delegatov za partijski kongres, to je po en delegat z odločilno pravico glasovanja na vsakih 200 članov KP.

V vseh partijskih organizacijah so bile volitve delegatov za V. kongres KPJ izvedene s tajnim glasovanjem.

Za V. kongres Partije je bilo izvoljenih skupaj 2344 delegatov z odločilno pravico glasovanja. Na kongresu ni iz upravičenih razlogov navzočih 8 delegatov (7 bolnih, 1 na službenem potovanju v tujino), kakor je ugotovila verifikacijska komisija.

Nekaj besed o številu članov in kandidatih Partije, zastopanih na tem kongresu:

Pred kongresom 30. junija 1948 je Partija imela 468.175 članov in 51.612 kandidatov.

Ti podatki se opirajo na evidenco, ki jo vodi CK KPJ. Podatke preverjajo in evidentirajo vsak mesec s poročili centralnih in pokrajinskih komitejev, ki jih prejema Centralni komite KPJ.

Na kongresu so zastopane partijske organizacije vseh naših republik, pokrajinske organizacije Vojvodine, kosovsko-metohijske oblasti, oblastna organizacija Dalmacije, dalje je zastopana partijska organizacija Jugoslovanske armade, partijska organizacija z avtomobilske ceste, partijska organizacija UDV FLRJ in partijska organizacija partijske šole CK KPJ.

V razdobju med V. državnim konferenco KPJ in V. kongresom KPJ med narodnoosvobodilno borbo, kakor tudi po osvoboditvi dežele, se je članstvo naše Partije in kandidatov večkratno povečalo, partijske organizacije pa delujejo zdaj skoraj v vseh tovarnah, podjetjih, ustanovah, enotah JA, na vseh delovnih točkah, na državnih kmetijskih posevstvih, v delovnih združenih in na vasi.

Po podatkih z dne 30. junija 1948 je šest mestnih organizacij glavnih republik in mest, 341 okrajnih partijskih organizacij, 63 mestnih (v rangu okrajnih), 53 rajonskih in 25.635 osnovnih partijskih organizacij.

Partijske organizacije so organizirane na velikih gradbiščih, kakršno je avtomobilska cesta, kjer je zdaj okrog 2692 članov, Novi Beograd, kjer je 787 članov itd.

Izmed 2344 izvoljenih delegatov je 979 delavcev, 525 kmetov (kmečki proletarci, revni kmetje, člani kmetijskih delovnih združenj) ali so oficirji in podoficirji (102) JA in 499 intelektualcev (170 profesionalnih partijskih delavcev izpred leta 1941), 154 nameščencev, 138 dijakov in 48 drugih.

Na kongresu je zastopanih 227 žena delegatki (odn. 9,7% vseh delegatov). Podatki o strukturi delegatov kažejo, da Partija hkrati z odločnim dvigom novih kadrov v polni meri uporablja pri vodilnem delu stare kadre — izkušene in preizkušene med težavno ilegalno borbo v predvojnem razdobju, prekaljene in preizkušene v hudih dneh osvobodilne vojne.

Partijski stalež delegatov na kongresu:	delegatov
V Partijo vstopilo do 1929	68
od 1929—1933	81
1933—1937	174
1937—1939	205
1939—1941	597
leta 1942	374
1943	351
1944	287
1945	196
1946	13
1947	8

To pomeni, da je do leta 1941 vstopilo 1125 delegatov do osvoboditve 992 < po osvoboditvi 227 <

Skupaj: 2344 delegatov

Potemtakem znaša povprečni partijski stalež delegatov V. kongresa 7,3 človeka.

Struktura delegatov kongresa kaže rezultate številnega dviga mladih kadrov in da se pravilno uporabljajo izkušnje starih kadrov.

UDELEŽBA DELEGATOV V. KONGRESA KPJ V NOB

Od skupnega števila izvoljenih delegatov je sodelovalo od prvega dne

POZDRAVI KONGRESU

Popoldansko zasedanje kongresa se je v četrtek začelo ob 17.15.

Pred pričetkom dnevnega reda je kongres v imenu Zveze borcev narodnoosvobodilne borbe Jugoslavije pozdravil tovariš Nemanja Vlatković, minister za trgovino in presarbo LR Bosne in Hercegovine.

»Mi člani Zveze borcev — je dejal med drugim tovariš Vlatković — ki smo pod vodstvom Partije in tovariša Tita smelo vodili oboroženo borbo in danes s letim navdušenjem gradimo socializem, smo žive pričee zaslug naše Partije in našega Centralnega komiteja s tovarišem Titom na čelu (viharen aplavz), za osvoboditev naše dežele izpod okupatorja, kakor tudi priče vloge Partije in Tita v povojni izgradnji. Naša slavna Partija je vila našim narodom tisto mogočno moč, zaradi katere smo mogli vzdržati vse dosedanje napore. Partija in tovariš Tito nam tudi danes vlijeva nove sile in polet, da vztrajamo v borbi za tiste ideale, za katere so padli najboljši sinovi in hčere naše dežele, za srečno življenje delovnih ljudi v socialistični Jugoslaviji.

Ko je govoril o zgodovinski krivici, ki nam jo je storila resolucija Informbirojskega biroja, je tovariš Vlatković obljubil kongresu, da bodo člani Zveze borcev še bolj strnili svoje vrste in še močnejše delali pod vodstvom naše Partije za ustvaritev socializma v naši državi.

V imenu poldruga milijona članov Ljudske mladine in Zveze komunistične mladine Jugoslavije je pozdravila kongres Brana Kovačević, članica Centralnega sveta Ljudske mladine. Poudarila je vso skrb in pozornost naše Partije do mladine in med drugim dejala:

»Danes se vsa Ljudska mladina, vsa mlada generacija naše države globoko zaveda, da dolguje za svoje življenje v FLRJ, za možnost svojega vsestranskega razvoja, ki postaja iz dneva v dan večja, vedno hvaležnost naši Partiji in njenemu Centralnemu komiteju, pod čigar vodstvom so naši narodi izgnali okupatorja in odpravili oblast kapitalistov in buržoazije, in pod čigar modrim vodstvom danes grade našo novo socialistično Jugoslavijo. Zavedamo se, da bi mladina Jugoslavije nikoli ne imela tako častnega mesta in si pridobila takšne ljubezni in

NARODNOSTNA STRUKTURA

Pri delu kongresa sodelujejo delegati vseh narodov in narodnostnih manjšin Jugoslavije. Med delegati je: 1162 Srbov, 456 Hrvatov, 209 Slovencev, 150 Makedoncev, 237 Črnogorcev, 59 Šiptarjev, 24 Madžarov, 5 Slovkov, 4 Rusini, 4 Rumuni, 5 Bolgarov, 4 Čehi, 5 Italijanov, 4 Turki, 31 muslimanov in 4 Židi.

Ta struktura kongresa izraža očitno še enkrat ter poudarja trdno ter nerazrušno bratstvo in enotnost narodov Jugoslavije.

Verifikacijska komisija poroča V. kongresu Partije, da je bil na partijski konferenci I. proletarske divizije soglasno s tajnim glasovanjem izvoljen za delegata na V. kongresu Komunistične partije Jugoslavije tovariš Tito. (Viharen aplavz in skandiranje »Herof Tito!«)

zaupanja naših narodov ter tako monolitne napredne organizacije, če ne bi vodstvo naše Partije z njenim Centralnim komitejem s tovarišem Titom na čelu (aplavz) vodilo tako pravilne boljševiske politike.

Na svojih borbenih položajih, na katerih pričakuje delavska, kmečka in intelektualna mladina nove naloge, ki jih bo postavil kongres, je mladina pripravljena, da se brez oklevanja v vseni silami loti izpolnitve teh nalog. Bodite prepričani, tovariši, da morete povsod, kjer bodo najtežje borbe, s popolno gotovostjo računati na mladino (aplavz). Polkličite nas, postavite nam naloge in SKOJ in Ljudska mladina ne bosta nikoli odpovedali. Za našo Partijo, za našim CK, s tovarišem Titom na čelu, stoji vsa Ljudska mladina kot en sam borec.

Tov. Bora Bartoš, članica glavne odbora Antifašistične fronte žena Bosne in Hercegovine, je pozdravila v imenu stotisoč žena Jugoslavije, »ki so skozi ogenj narodnoosvobodilne borbe in v težkih povojnih dnevih obnove države in izgradnje socializma stale in še stojte neomajno ob Komunistični partiji Jugoslavije in njenem vodstvu.

»Pod vodstvom naše Partije — je dejala — pod vodstvom našega Centralnega komiteja in tovariša Tita pomagajo najširše množice žena, ki so bile še nedolgo tega zaostale, v izgradnji socializma in imajo široke možnosti, da razvijejo vse svoje sposobnosti, sile in samoiniciativo, ki so jo morale stoletja zatirati.

Partija je žene vzgajala v dosledne borece za svobodo svojega ljudstva in za zmago socializma v naši državi, to pa pomeni: vzgajala jih je v borece za zmago resnične demokracije, za zmago socializma po vsem svetu. Partija je vzgajala naše žene v neizmerni ljubezni do Sovjetske zveze, ki je vodilna sila antiimperialističnega tabora, tabora socializma, v ljubezni in predanosti do slavne Vsevezne komunistične partije (boljševikov) in tovariša Stalina.

V imenu žena Jugoslavije je tovarišica Bartoš obljubila, da bodo žene še bolj aktivno delale za izgradnjo socializma in bodo vzgajale svoje otroke, naše novo pokolenje, v resničnem in socialističnem patriotizmu, v ljubezni in vdanosti do svoje socialistične domovine in naše Partije, da bodo postali zavedni graditelji socializma v državi in nemajni borci za svobodo v svetu.

Razprava o poročilih CK KPJ o političnem, organizacijskem in agitacijsko-propagandnem delu

Tretjo sejo kongresa KPJ je pričel predsednik tovariš Djuro Pucar, ki je pred prehodom na dnevni red sporočil, da je prišlo čez 500 pozdravnih brzojavk iz raznih krajev države, podjetij in delovnih kolektivov. Ker ni mogoče, da bi vse pozdravne brzojavke prebrali na Kongresu, bodo objavljene v dnevnem časopisu.

Nato so med viharim pozdravljanjem stopili v dvorano predstavniki Zveze pionirjev. Pionir Brama Marković, načelnik odreda »Danilo Janković« je pozdravil Kongres takole:

»Prinašam najtoplejšje pozdrave pionirjev in vseh otrok Jugoslavije Vam, tovariši delegati, predvsem pa tovarišu Titu. (Dolgo in živahno ploskanje). O Vas, tovariši komunisti, smo slišali v šoli in pionirski organizaciji. Vemo, da ste pod vodstvom tovariša Tita povedli naše narode v borbo za svobodo, ki so se je pogosto udeleževali tudi pionirji. Hvala Vam, tovariši, za svobodo, ki ste jo nam z borbo izvojevali. Hvala vam za naše šole, za naše dečje in pionirske domove, za naše pionirske železnice in mesta, za boljše življenje naših staršev. Hvala tovarišim Vam in tovarišu Titu za vso skrb, ki nam jo posvečate. (Ploskanje).

Tovariš Tito nas uči ljubiti našo domovino in da so vsi naši narodi bratje. Uči nas ljubiti veliko Sovjetsko zvezo in tovariša Stalina. (Dolgotrajno ploskanje). Ljubiti vse napredne narode in ljudi, na kar bomo vedno mislili.

Tovariš Tito, mi pogosto o Tebi govorimo, o Tebi prepevamo v šoli. Zelo Te ljubimo in spoštujemo. O Tebi so nam pripovedovali borci, da si bil skupaj z prijatelji v vseh okenjavah in s Teboj herojski Centralni komitej.

Tovariši, mi vemo, kako ste reševali ranjene na Neretvi, kako ste bili v kolonijah povsod skupaj z borci, tudi na Kozari in Sutjeski. Srečen sem, da morem pozdraviti Vas, junake iz vojne in voditelje izgradnje naše države.

Tebi, dragi naš tovariš Titu, ključico vsi pionirji in vsi otroci Jugoslavije: »Da bi se dolgo živel na srečo naših narodov in v veselje jugoslovanskih otrok!« (Dolgotrajno ploskanje). Vsi delegati veta-nejno in z viharimi ovacijami pozdravljajo tov. Tita. Načelnik odreda pionirjev je stopil k delovnemu predsedništvu in izročil tovarišu Titu šopek cvetja.)

Za delovni kolektiv železniške delavnice Zagreb je kongres pozdravil Tadija Minić takole:

»Srečen sem, da morem v imenu 3300 tovarišev naše sindikalne podružnice, pozdraviti kongres in posredovati čustva in ljubezen, ki jo moji tovariši goje do naše Partije in našega Centralnega komiteja. Mi vsi smo trdno prepričani, da bo naša Partija s tovarišem Titom na čelu vodila našo državo zagotovo v izgradnjo socializma, izvajala politiko trdnega mira v svetu in se hkrati brezkompromisno borila zoper vse kapitalistične ostanke v naši državi ter ostala vedno zvesta zaveznici Sovjetske zveze in genialnega tovariša Stalina.« (Viharen aplavz).

IZVOLITEV KOMISIJ

Kongres je soglasno sprejel predlog delovnega reda. Nato je soglasno sprejel predloge za volitev članov posameznih komisij.

Za člane komisije za izdelavo resolucije o poročilih CK je bilo izvoljenih 10 tovarišev:

Peter Stambulič, Veljko Vlahovič, Jan Peter Hribar, Duško Brkić, Borko Temelj-kovski, Niko Jurinčič, Rodoljub Čolakovič, Djuro Čagorovič, Pavle Gregorij in Peko Dapčević.

Za člane komisije za pregled materialno-finančnega in premoženjskega stanja CK je bilo izvoljenih 6 tovarišev: Lepa Perović, Voja Kovačević, Rade Žiglj, Kiro Georgijevski, Srba Josipović in Sergej Kraigher.

Za člane komisije za program Partije je bilo izvoljenih 25 delegatov: Josip Broz-Tito (buren aplavz), Moša Pijade, Edvard Kardelj, Milovan Djilas, Vladimir Bakarić, Boris Kraigher, Rodoljub Čolakovič, Ljupče Arsov, Jovan Vasselinov, Voja Leković, Koča Popović, Dušan Petković-Šane, Josip Cazi, Šefket Maglajić.

RAZPRAVA O PRVIH TREH REFERATIH

Nato so prešli na razpravo. Predsedujoči tovariš Djuro Pucar je dal besedo tovarišu Djuru Salaju. Tovariš Salaj, predsednik ES, je govoril o zgodovini KPJ od njene ustanovitve do vukovarskega kongresa in med drugim dejal:

»Zgodovina naše Partije je s številnimi vzgledi pokazala, kako velikega pomena je za Partijo njeno bolj-šoviško vodstvo, njen dober Centralni komitej, od čigar pravičnega vodstva je čisto odvisna usoda delavskega razreda za dolga leta. Eden najboljših vzgledov za to je prva doba razvoja KPJ, doba, v kateri je bila v naši državi revolucionarna situacija zrela in v kateri bi delavski razred naše države, če bi bil imel dobro partijsko vodstvo, z revolucionarno ofenzivnimi akcijami mogel pričeti z zmagovalnim ljudskim uporom.«

Ko je nato govoril o dobi do vukovarskega kongresa in poudaril, koliko škode je povzročila Partiji frakcijska borba, je tovariš Salaj dejal:

»Mi, starejši komunisti, ki smo sodelovali v življenju in razvoju naše Partije, se zavedamo velikanskega napredka, ki ga je dosegla pod vodstvom tovariša Tita. Pod njegovim vodstvom so Komunistična partija in naši narodi razbili množične sovražnike svobode in neodvisnosti naše države in skovali v borbi nerazrušljivo bratstvo in enotnost naših narodov. Naša Partija na čelu s tovarišem Titom je re-

šala nacionalno vprašanje naše države na leninsko-stalinski način. (Aplavz). Naša socialistična domovina, naša armada, naša ljudska oblast, enotnost našega delavskega razreda in naša ljudska fronta, vse to je delo naše slavne Partije z njenim Centralnim komitejem in tovarišem Titom na čelu. (Aplavz). Zmaga, ki jih je naša Partija pod vodstvom tovariša Tita dosegla, in zmaga, ki jih še dosega, so bile mogoče samo zato, ker se je ravnala po marksistično-leninistični teoriji, ker je vodila pravilno politično linijo, ker je znala povesti delavski razred in ostale delovne ljudi naše države iz kapitalističnega suženjstva skozi oboženi upor na pot izgradnje socializma v naši državi.«

Tovariš Zevadin Simić je navedel v razpravi nekaj primerov iz dela celice v Kolubarskem okraju. Posebno je govoril o prosvetnem dvigu članov Partije in o borbi proti nepismenosti.

Nato je zaprosil za besedo tovariš Božidar Maslarić.

Ob začetku svojega govora je poudaril, da so frakcijske borbe naša Partija dolgo let škodovala in da je pri likvidiranju teh frakcijskih borb v Partiji tovariš Tito igral pomembno vlogo. Dejal je:

»Tito je formalno vodstvo Partije iz ljudi, ki so odrasli in bili tesno povezani z delavskim razredom, s širokimi sloji ljudstva, iz ljudi, ki so poznali njihove želje in potrebe. Tito je od-

stranil iz naše Partije največje zlo — frakcijskoštvo. Iz naše Partije je ustvaril borbeno Partijo, ki se je v svoji borbi ravnala po načelih marksizma-leninizma. Tito se je ravnal po bogatih izkušnjah, iz naše in drugih komunističnih partij, posebno pa po izkušnjah in teoriji Partije Lenina in Stalina (aplavz).

Nato je tovariš Maslarić govoril o osvobodilni borbi jugoslovanskih narodov, o velikanskih uspehih in njem-pomenu. Poudaril je, da slave borbo narodov Jugoslavije s tovarišem na čelu tudi daleč izven meja Jugoslavije.

Tovariš Maslarić je nato govoril o naši zunanji politiki in opozoril na jasno in trdno stališče naše vlade pri uvajanju prijateljskih odnosov z vsemi narodi, predvsem pa s sosednimi narodi. Delj časa je govoril o naših odnosih z Bolgarijo in poudaril, da je smer naše politike utrditev kravatstva in prijateljstva z bolgarskim ljudstvom.

Končno je tovariš Maslarić govoril o klevetah, ki jih je Informbiro pripisal naši Partiji. V zvezi s tem je govoril o vprašanju nacionalizma in poudaril vrsto momentov iz zgodovine naše Partije, ki neizpodbitno potrjujejo internacionalizem naše Partije. Omenil je tudi organiziranje pomoči Rumunji, Albanciji in pa pomoči grškim begun-cem.

Končno je tovariš Maslarić posebno poudaril dejstvo, da med svobodoljubnimi narodi ni in ne more biti nesporazumov in nasprotij, ki jih ne bi bilo mogoče z lahkoto odstraniti. Tovariš Maslarić je dejal:

»Tito, to je približno 16 milijonov ljudi v Jugoslaviji. Tito ne pomeni samo 16 milijonov Jugoslovancev, temveč tudi nekaj več, saj je ponos tudi drugih narodov. Tito je ljudstvo, ljudstva pa, kot vemo, ni mogoče uničiti.«

Konec govora tovariša Maslarića so pozdravili z dolgotrajnim in viharim aplavzom.

Za govori Djure Salaja in Zevadina Simića in Božidara Maslarića so govorili Lidija Šentjurc, Dušan Petrovič-Šane in Rodoljub Čolakovič.

Tovariš Tito, mi pogosto o Tebi govorimo, o Tebi prepevamo v šoli. Zelo Te ljubimo in spoštujemo. O Tebi so nam pripovedovali borci, da si bil skupaj z prijatelji v vseh okenjavah in s Teboj herojski Centralni komitej.

Tovariši, mi vemo, kako ste reševali ranjene na Neretvi, kako ste bili v kolonijah povsod skupaj z borci, tudi na Kozari in Sutjeski. Srečen sem, da morem pozdraviti Vas, junake iz vojne in voditelje izgradnje naše države.

Tebi, dragi naš tovariš Titu, ključico vsi pionirji in vsi otroci Jugoslavije: »Da bi se dolgo živel na srečo naših narodov in v veselje jugoslovanskih otrok!« (Dolgotrajno ploskanje). Vsi delegati veta-nejno in z viharimi ovacijami pozdravljajo tov. Tita. Načelnik odreda pionirjev je stopil k delovnemu predsedništvu in izročil tovarišu Titu šopek cvetja.)

Za delovni kolektiv železniške delavnice Zagreb je kongres pozdravil Tadija Minić takole:

»Srečen sem, da morem v imenu 3300 tovarišev naše sindikalne podružnice, pozdraviti kongres in posredovati čustva in ljubezen, ki jo moji tovariši goje do naše Partije in našega Centralnega komiteja. Mi vsi smo trdno prepričani, da bo naša Partija s tovarišem Titom na čelu vodila našo državo zagotovo v izgradnjo socializma, izvajala politiko trdnega mira v svetu in se hkrati brezkompromisno borila zoper vse kapitalistične ostanke v naši državi ter ostala vedno zvesta zaveznici Sovjetske zveze in genialnega tovariša Stalina.« (Viharen aplavz).

Kongres je soglasno sprejel predlog delovnega reda. Nato je soglasno sprejel predloge za volitev članov posameznih komisij.

Za člane komisije za izdelavo resolucije o poročilih CK je bilo izvoljenih 10 tovarišev:

Peter Stambulič, Veljko Vlahovič, Jan Peter Hribar, Duško Brkić, Borko Temelj-kovski, Niko Jurinčič, Rodoljub Čolakovič, Djuro Čagorovič, Pavle Gregorij in Peko Dapčević.

Za člane komisije za pregled materialno-finančnega in premoženjskega stanja CK je bilo izvoljenih 6 tovarišev: Lepa Perović, Voja Kovačević, Rade Žiglj, Kiro Georgijevski, Srba Josipović in Sergej Kraigher.

RAZPRAVA O PRVIH TREH REFERATIH

Nato so prešli na razpravo. Predsedujoči tovariš Djuro Pucar je dal besedo tovarišu Djuru Salaju. Tovariš Salaj, predsednik ES, je govoril o zgodovini KPJ od njene ustanovitve do vukovarskega kongresa in med drugim dejal:

»Zgodovina naše Partije je s številnimi vzgledi pokazala, kako velikega pomena je za Partijo njeno bolj-šoviško vodstvo, njen dober Centralni komitej, od čigar pravičnega vodstva je čisto odvisna usoda delavskega razreda za dolga leta. Eden najboljših vzgledov za to je prva doba razvoja KPJ, doba, v kateri je bila v naši državi revolucionarna situacija zrela in v kateri bi delavski razred naše države, če bi bil imel dobro partijsko vodstvo, z revolucionarno ofenzivnimi akcijami mogel pričeti z zmagovalnim ljudskim uporom.«

Ko je nato govoril o dobi do vukovarskega kongresa in poudaril, koliko škode je povzročila Partiji frakcijska borba, je tovariš Salaj dejal:

»Mi, starejši komunisti, ki smo sodelovali v življenju in razvoju naše Partije, se zavedamo velikanskega napredka, ki ga je dosegla pod vodstvom tovariša Tita. Pod njegovim vodstvom so Komunistična partija in naši narodi razbili množične sovražnike svobode in neodvisnosti naše države in skovali v borbi nerazrušljivo bratstvo in enotnost naših narodov. Naša Partija na čelu s tovarišem Titom je re-

RAZPRAVA O PRVIH TREH REFERATIH

Nato so prešli na razpravo. Predsedujoči tovariš Djuro Pucar je dal besedo tovarišu Djuru Salaju. Tovariš Salaj, predsednik ES, je govoril o zgodovini KPJ od njene ustanovitve do vukovarskega kongresa in med drugim dejal:

»Zgodovina naše Partije je s številnimi vzgledi pokazala, kako velikega pomena je za Partijo njeno bolj-šoviško vodstvo, njen dober Centralni komitej, od čigar pravičnega vodstva je čisto odvisna usoda delavskega razreda za dolga leta. Eden najboljših vzgledov za to je prva doba razvoja KPJ, doba, v kateri je bila v naši državi revolucionarna situacija zrela in v kateri bi delavski razred naše države, če bi bil imel dobro partijsko vodstvo, z revolucionarno ofenzivnimi akcijami mogel pričeti z zmagovalnim ljudskim uporom.«

Ko je nato govoril o dobi do vukovarskega kongresa in poudaril, koliko škode je povzročila Partiji frakcijska borba, je tovariš Salaj dejal:

»Mi, starejši komunisti, ki smo sodelovali v življenju in razvoju naše Partije, se zavedamo velikanskega napredka, ki ga je dosegla pod vodstvom tovariša Tita. Pod njegovim vodstvom so Komunistična partija in naši narodi razbili množične sovražnike svobode in neodvisnosti naše države in skovali v borbi nerazrušljivo bratstvo in enotnost naših narodov. Naša Partija na čelu s tovarišem Titom je re-

šala nacionalno vprašanje naše države na leninsko-stalinski način. (Aplavz). Naša socialistična domovina, naša armada, naša ljudska oblast, enotnost našega delavskega razreda in naša ljudska fronta, vse to je delo naše slavne Partije z njenim Centralnim komitejem in tovarišem Titom na čelu. (Aplavz). Zmaga, ki jih je naša Partija pod vodstvom tovariša Tita dosegla, in zmaga, ki jih še dosega, so bile mogoče samo zato, ker se je ravnala po marksistično-leninistični teoriji, ker je vodila pravilno politično linijo, ker je znala povesti delavski razred in ostale delovne ljudi naše države iz kapitalističnega suženjstva skozi oboženi upor na pot izgradnje socializma v naši državi.«

Tovariš Zevadin Simić je navedel v razpravi nekaj primerov iz dela celice v Kolubarskem okraju. Posebno je govoril o prosvetnem dvigu članov Partije in o borbi proti nepismenosti.

Nato je zaprosil za besedo tovariš Božidar Maslarić.

Ob začetku svojega govora je poudaril, da so frakcijske borbe naša Partija dolgo let škodovala in da je pri likvidiranju teh frakcijskih borb v Partiji tovariš Tito igral pomembno vlogo. Dejal je:

»Tito je formalno vodstvo Partije iz ljudi, ki so odrasli in bili tesno povezani z delavskim razredom, s širokimi sloji ljudstva, iz ljudi, ki so poznali njihove želje in potrebe. Tito je od-

stranil iz naše Partije največje zlo — frakcijskoštvo. Iz naše Partije je ustvaril borbeno Partijo, ki se je v svoji borbi ravnala po načelih marksizma-leninizma. Tito se je ravnal po bogatih izkušnjah, iz naše in drugih komunističnih partij, posebno pa po izkušnjah in teoriji Partije Lenina in Stalina (aplavz).

RAZPRAVA O PRVIH TREH REFERATIH

Nato je tovariš Maslarić govoril o osvobodilni borbi jugoslovanskih narodov, o velikanskih uspehih in njem-pomenu. Poudaril je, da slave borbo narodov Jugoslavije s tovarišem na čelu tudi daleč izven meja Jugoslavije.

Tovariš Maslarić je nato govoril o naši zunanji politiki in opozoril na jasno in trdno stališče naše vlade pri uvajanju prijateljskih odnosov z vsemi narodi, predvsem pa s sosednimi narodi. Delj časa je govoril o naših odnosih z Bolgarijo in poudaril, da je smer naše politike utrditev kravatstva in prijateljstva z bolgarskim ljudstvom.

Končno je tovariš Maslarić govoril o klevetah, ki jih je Informbiro pripisal naši Partiji. V zvezi s tem je govoril o vprašanju nacionalizma in poudaril vrsto momentov iz zgodovine naše Partije, ki neizpodbitno potrjujejo internacionalizem naše Partije. Omenil je tudi organiziranje pomoči Rumunji, Albanciji in pa pomoči grškim begun-cem.

Končno je tovariš Maslarić posebno poudaril dejstvo, da med svobodoljubnimi narodi ni in ne more biti nesporazumov in nasprotij, ki jih ne bi bilo mogoče z lahkoto odstraniti. Tovariš Maslarić je dejal:

»Tito, to je približno 16 milijonov ljudi v Jugoslaviji. Tito ne pomeni samo 16 milijonov Jugoslovancev, temveč tudi nekaj več, saj je ponos tudi drugih narodov. Tito je ljudstvo, ljudstva pa, kot vemo, ni mogoče uničiti.«

RAZPRAVA O PRVIH TREH REFERATIH

Konec govora tovariša Maslarića so pozdravili z dolgotrajnim in viharim aplavzom.

Za govori Djure Salaja in Zevadina Simića in Božidara Maslarića so govorili Lidija Šentjurc, Dušan Petrovič-Šane in Rodoljub Čolakovič.

oblasti. S tem stališčem je naša Partija hotela olajšati pristop vseh patriotov naše dežele brez ozira na družbeni razred, k narodnoosvobodilnemu gibanju in prepustila, da se kasneje reši vprašanje ureditve nove Jugoslavije.

Narodnoosvobodilni odbori, ki so nastali kot organi borbe ljudstva proti fašističnemu navalu, so imeli v začetku dvojno funkcijo. Bili so politični mobilizatorji vseh ljudskih sil za vojno in pa organi oblasti. Z razvojem ljudstva so se razvijali tudi narodnoosvobodilni odbori, in to ne samo v tem smislu, da so se formalni tudi na polosvobodnem in tudi zasednem ozemlju, temveč tudi v središčih samega sovražnika. Ze v jeseni 1941 leta, piše tovariš Tito v sprememnem pismu pri brošuri o organizaciji ljudske oblasti takole: Toda značaj NOO je danes drugačen. Čeprav ostajajo še nadalje prehodna oblika bodoče ljudske oblasti, ki jo bo ljudstvo uvedlo po končni osvoboditvi, moram poudariti, da ta ugotovitev o prehodni obliki ne pomeni, da prepustamo, vprašanje bodoče oblike in značaja oblasti slučajni, da jih še ne vidimo v megli bodočnosti. Zato danes nima prav nobenega smisla več navajati, da so NOO kot organi ljudske oblasti samo začasna pomena.«

Takšno stališče naše Partije glede narodnoosvobodilnih odborov je posledica krepite narodnoosvobodilnega gibanja — naše narodnoosvobodilne vojske, izkušnje vedno širših ljudskih množic in njihovih želja, da se nikoli več ne bi vrnilo v Jugoslavijo staro stanje nacionalnega zatiranja, politične reakcije in socialnega zasužnjevanja. V vprašanju našega stališča do narodnoosvobodilnih odborov se je naša Partija ravnala po preizkušenem načelu marksistično-leninistične taktike: ne dirjati pred množicami, temveč voditi široke delovne množice. Vojna je bila okrutna šola za široke ljudske množice, v kateri so se hitro učile in se na izkušnjah prepričevale o pravičnosti politike naše Partije. Zato so se tudi z ljubeznijo oprijele nove oblike resnične demokratične oblasti kot nečesa, kar jim bo omogočilo zmago nad okupatorjem in buržoaznim izdajalci ter jim zagotovilo sadove in pridobitve te zmage.

V tem času, konec 1942. leta je bil ustanovljen AVNOJ kot splošno politično predstavništvo narodov Jugoslavije. To predstavništvo je vzklilo iz ljudskega upora, njegov izvršilni odbor je prevzel splošno vodstvo nad delom NOO na osvobodnem ozemlju in imel dolžnost formirati in organizirati nove narodnoosvobodilne odbore. Četrta sovražna ofenziva je prepričala, da bi se mogel izvršilni odbor AVNOJ-a v večji meri afirmirati kot vodilno središče, ni pa mogla preprečiti zakonitega razvoja samih narodnoosvobodilnih odborov, t. j. ljudske oblasti. Ni mogla ovirati notranjega razvoja nove Jugoslavije, ki je dobivala vedno bolj določene oblike.

Drugo zasedanje AVNOJ-a v novembru 1943. leta je postavilo temelje nove Jugoslavije — demokratične federativne državne skupnosti enakopravnih narodov Jugoslavije. Konstituiralo se je kot vrhovni zakonodajni in izvršilni predstavniški organ Jugoslavije, kot predstavnik suverenosti nove Jugoslavije, formiral nacionalni komitej osvoboditve Jugoslavije, po katerem je AVNOJ izvajal svojo izvršilno funkcijo.

S tem je bila jugoslovanski begunski vladi odvzeta pravica, da bi smela govoriti v imenu narodov Jugoslavije, čeprav je ostalo vprašanje dinastične odprto do dokončne osvoboditve dežele. To pravico je dinastični odzelo ljudstvo, ki se je z naddolvoškimi napori borilo proti okupatorju in agentom te tako imenovane vlade, ki so se po njenem ukazu borili proti narodom Jugoslavije.

Sklepi drugega zasedanja AVNOJ-a so imeli velikanski pomen za razvoj naše borbe in za nadaljnjo izgradnjo ter razvoj nove oblasti.

Ti sklepi so narodom Jugoslavije pokazali jasno perspektivo bodočega življenja v novi državi, v kateri ne bo nacionalnega zatiranja in v kateri bo ljudstvo samo po svojih izvoljenih predstavnikih prosto reševalo vna vprašanja svojega življenja. To prepričanje je še okrepilo napore naših ljudi in pospešilo našo zmago nad okupatorjem.

Razstava partijskega tiska v umetniškem paviljonu Beograda

V četrtek popoldne so v umetniškem paviljonu na Malem Kalemegdanu v Beogradu v zvezi s V. kongresom odprli razstavo partijskega tiska.

V prostorni dvorani je razstavljen partijski, sindikalni, mladinski in drugi tisk iz obdobja ilegalnega delovanja Komunistične partije v stari Jugoslaviji, tisk iz obdobja borbe proti fašističnemu okupatorju za osvoboditev domovine in ustvaritev nove države, dalje izdaje listov, brošur in časopisov, dela marksizma-leninizma in druge publikacije iz obdobja borbe za graditev socializma v naši državi.

Razstava je razdeljena na štiri dele. Na steni z leve strani so nad vitrino razstavljeni sindikalni listi, ki so izhajali pod neposrednim vodstvom Partije, nato publikacije, ki označujejo gibanje za ustvarjenje ljudske fronte in za najožjo povezavo s širokimi ljudskimi množicami, z organi stranke delovnega ljudstva, z mladinskimi listi in listi ženskega gibanja. Na orednji steni so začena obdobje narodnoosvobodilne borbe, na tretji strani dvorane so razstavljeni listi in druge

publikacije enot Narodnoosvobodilne vojske, organov ljudske oblasti, organizacij Ljudske fronte itd.

Na četrty steni dvorane je prikazano obdobje socialistične graditve naše dežele. V vitrini so razstavljeni tisoči in tisoči brzojavk partijskih organizacij, družbenih ustanov delovnih ljudi Jugoslavije, ki protestirajo proti krivičnim obtožbam Informbiroja.

V osrednjem delu dvorane je prikazana naša knjižna izdajateljska dejavnost: izdaje del klasikov marksizma pred vojno, v njenem času in po vojni. Tu so razstavljeni številne izdaje Zgodovine VKP(b) v vseh jezikih naših narodov.

Popoldne so si razstavo ogledali delegati V. kongresa Komunistične partije Jugoslavije.

REFERATI NA V. KONGRESU KP JUGOSLAVIJE

bodo ponovno tiskani v posebni brošuri, ki bo v kratkem izšla

Izpolniene predkongresne obveznosti n novi napori v dneh zasedanja V. kongresa KP Ljubljane

DELOVNE BRIGADE GRADIS-LITOSTROJ

so na dan začetka V. kongresa — 21. julija dosegle velike uspehe. Brigada Zbarka Jožeta je pri betoniranju betonskega tlaka v obdelovalnici presešla normo za 80%; brigada Humar Blaža pri zidanju opečnega zidu za 50%; brigada Čahuka Solomana pri izkopavanju kanala za 103%; železokrivska brigada pa za 10% Brank Franc in Ferne Jernej sta ta dan naredila 50 m² cementne prevleke in presešla normo za 50%; Kofol Alojz pa je položil 25 m² cementnih plošč in prekoračil normo za 100%.

DELOVNI KOLEKTIV PAPIRNIC VEVCE

je v enodnevnem tekmovanju presejal prvotno obveznost za 100%, v nekaterih oddelkih pa celo več. Dne 21. julija je vladala pri delu vzorna disciplina, ni bilo nobenega neopravičenega izostanka in nobene zamude na delo.

DELAVCI CEMENTARNE V ANHOVEM

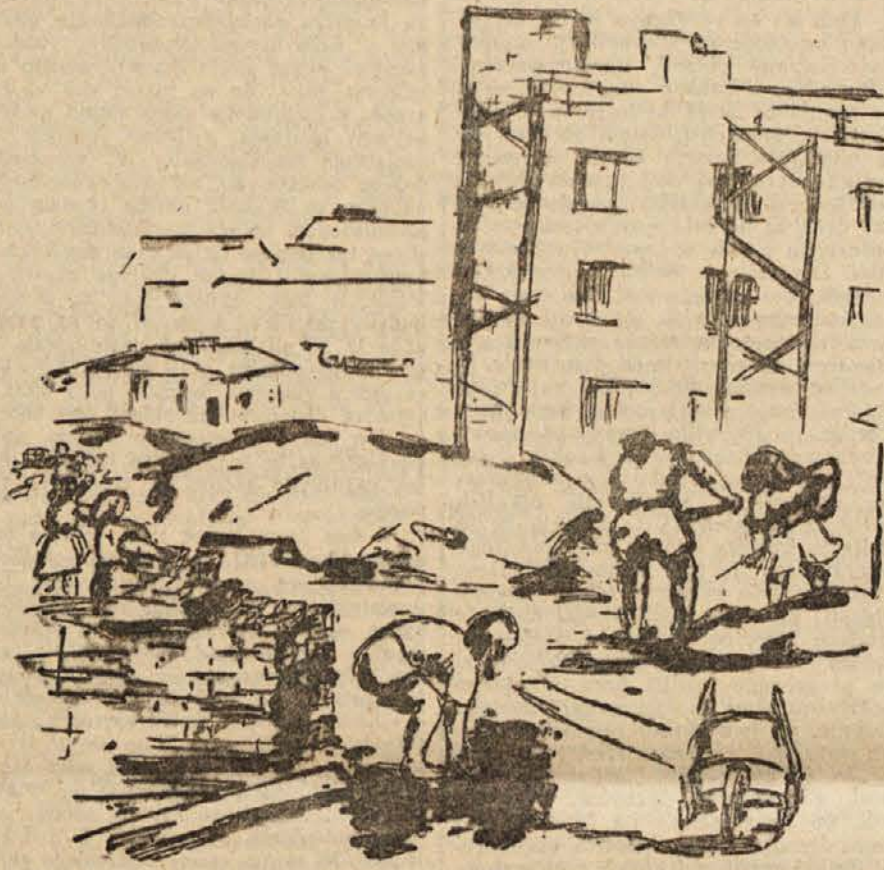
so v predkongresnem tekmovanju sklenili, da bodo dvignili produkcijo za 7%. To obveznost so daleč prekoračili in dvignili produkcijo za 33%. Mesečni plan za julij so izpolnili že do 20. julija. Vpisali so tudi 222.000 dinarjev več ljudskega posojila, kakor so naprej predvideli.

ZENE IZ SOLKANA

pišejo V. kongresu KPJ: »Tu na zapadni meji naše domovine hočemo sodelovati pri izgradnji socializma z isto odločnostjo in požrtvovalnostjo, kot v šasu narodnoosvobodilne borbe. Ne pustimo se ovsajti v prepričanju o pravilnosti politike naše Partije in zapuščamo v odstavu naših voditeljev.« Istočasno sporočajo tudi, da so presegle prvotno obveznost v prastovoljnem delu pri gradnji N. Gorice.

ORGANIZACIJA AFŽ V LJUBLJANI

je v udeležbi pri prastovoljnem delu daleč presešla prvotno obveznost v čast V. kongresu. Zene so se obvezale, da bodo v prastovoljnih akcijah na gradbiščih naredile 65.100 ur, napravile pa so 87.308 ur. V pomoč domovom so se obvezale za 7.800 ur, naredile pa so jih 17.314.

Na gradilišču stanovanjskih hiš na Ambroževem trgu

V Zadobrovi so 21. julija dozidali združni dom

LJUBLJANA. — Na gradbišču združnega doma v Zadobrovi smo v terek izpolnili obveznost na čast V. kongresu KPJ. Ko se je ura bližala deveti, smo ga dozidali do podstrešja. 477 prostovoljcev je v vselem pričakovanju videlo zaključno delo zidarjev. Ljubezem do KPJ dokazuje število prostovoljcev pri graditvi. V nedeljo je bilo na gradbiščih v Polju 510 prostovoljcev, v ponedeljek 260, na predvečer Kongresa pa 630.

V TREBANJSKEM OKRAJU BODO DO 25. JULIJA DOGRADILI 6 ZADRUŽNIH DOMOV

Frontne organizacije trebanjskega okraja svojo obveznost, da bodo do V. kongresa KPJ dogradile 6 združnih domov, dobro izpolnjujejo. Prvi združni dom so dogradili na Čatežu. Pri prikrivanju je v nedeljo sodelovalo 140 ljudi. Gradbišča med sabo tekmujejo. Najdejo se pravi junaki dela. Na Veliki Loki so Barle Roman, Kosten Vinko, Lavriha Mleka in Tavčar Albin v 15 minutah naložili na avto 81 kub. metrov peska. Tudi v Trebnjem skrbno delajo. V terek bo dom že dobil ostrešje. Na Mirni nekaj časa delo ni šlo naprej. Ko so izmenjali predsednika gradbenega odbora, pa ljudje množično prihajajo na gradbišča. Izpolnili so delo tudi na gradbiščih v St. Lovrencu in Trebelnem. Do 25. julija bo dograjenih vseh 6 združnih domov.

V KALU NAD KANALOM JE ZADRUŽNI DOM POD STREHO

Tudi v Kalu nad Kanalom so izpolnili obveze V. kongresu KPJ. Spravili so pod streho združni dom in to v roku, ki se je vsem zdel skrajno kratek. Zelo požrtvovalen je bil predsednik krajevnega odbora. Čeravno je star sedemdeset let, je bil ves čas gradnje na poteh, da je preskrbel potrebni material, zraven tega pa je delal vse proste ure pri najtežjih delih gradnje. Zidarji, tesarji in vsi ostali so se odtrgali od nujnega dela, kot je kosinja in žetev, ter napeli vse sile, da so izpolnili svoje obveznosti.

Posebna izdaja filmskega obzornika

Delovni kolektiv »Triglav filma« se je obvezal, da bo v predkongresnem tekmovanju izdelal posebno izdajo filmskega obzornika, ki naj bi jo na dan otvoritve V. kongresa KPJ slovenski kinematografi že predvajali. Kolektiv je to obvezo izpolnil 5 dni pred rokom, čeprav je samo snemanje zahtevalo 11 enakih dni v 14 različnih krajih Slovenije, od Gornje Radgone do Mokronoga na Dolenjskem in opravil poleg rednih še 166 prastovoljnih ur, od tega 50 nočnih. Filmki obzornik prikazuje delovne napore našega ljudstva v tekmovanju na čast V. kongresu KPJ.

V čast V. kongresa je bilo ustanovljenih 243 novih ljudskih knjižnic

Delegati IV plenuma Ljudske prosvete Slovenije so se 28. junija t. l. obvezali, da bodo na čast V. kongresu KPJ posejili tekmovanje ljudskih knjižnic, tako da bodo namesto do 1. novembra ustanovili knjižnice za področja vseh KLO (ker jih še ni bilo) že do 21. julija. Bilo je treba ustanoviti še približno 200 ljudskih knjižnic.

Z današnjim dnem je obveznost, ki si jo je zadal plenum, ne le izpolnjena, ampak celo presežena zlasti v kočevskem okraju. V čast predkongresnega tekmovanja je bilo ustanovljenih 243 knjižnic predvsem v prastovoljnih pripevki. Število knjižnic se je v Sloveniji s tem dvignilo na 1607. Za novoustanovljene knjižnice je nabavljenih 22.209 knjig. Število knjig v knjižnicah se je s tem dvignilo od 370.577 na 392.786. Vse bolj raste tudi povpraševanje po knjigah Marksa, Engelsa, Lenina, Stalina, Tita, Kardelja.

Tudi s tem kulturnim dejanjem je naše delovno ljudstvo odgovorilo na obtožbe Informbiroja S to zmagabo skoraj slehernemu vaščanu — ne le prebivalstvu mest — dostopna najnaprednejša lepa knjiga in klasična literatura marksizma-leninizma. Izvršni odbor Ljudske prosvete Slovenije

Tudi pionirji brigade »Ivana Cankarja« so dosegli uspehe v predkongresnem tekmovanju

Pionirji H. LPDB »Ivana Cankarja« so nabrali 1502 kg zdravilnih zelišč (materične dušice, metlika, robide, lipovega cvetja, rmana in gob). Privedli so štiri kulturne priveditve, in sicer tri etne in eno brigadno, ki so zajele prav vse brigadirje. Pet stenočasov menjajo dvakrat na teden, tudi v fizikulturi se živahno udeležujejo.

Da bi dokazali zaupanje in ljubezem do Partije s tov Titom na čelu, so napovedali vsem očetim pionirskim delovnim brigadam poleg enomesečnega še enodnevno tekmovanje v delu na čast V. kongresu KPJ. Norma je bila 190 kg zdravilnih zelišč. Vendar so normo kljub slabemu terenu prekoračili za 100,7% in nabrali 381 kg.

dni v 14 različnih krajih Slovenije, od Gornje Radgone do Mokronoga na Dolenjskem in opravil poleg rednih še 166 prastovoljnih ur, od tega 50 nočnih. Filmki obzornik prikazuje delovne napore našega ljudstva v tekmovanju na čast V. kongresu KPJ.

Z racionalizacijami bodo v mariborski tovarni avtomobilov prihranili letno pol milijona dinarjev

Prve dni junija Sindikalni odborniki, udarnik, racionalizatorji in novatorji mariborske tovarne pozivajo:

»Tovariši, tekmuje! Dvigajmo svojo storilnost, znižujmo proizvodne stroške! Na čast Petemu kongresu naše Partije, za Tita!»

V delavnicah začno sprejemati individualne obveznosti.

Poslovodja Breznik je spet prvi: »Do kongresa izvedem štiri racionalizacije v mehanični delavnici!»

Strojni racionalizator in odlikovanec z redom dela tov Smeh odloči: »Popravim dva stroja za obdelovanje zobatih koles!»

Preddelavec Ketler: »Dve racionalizaciji!»

Pomočnik vodje orodjarne, Paškulin: »Do kongresa znižam stroške pri izdelovanju enega dela kamijona za 70%!»

V delavnicah zakipi

»Mar ostanemo prekrižanih rok?« — se vprašujejo strugarji, brusilci, monterji, strojniki, kalilci in kovarji.

»Hajd, do kongresa presežem normo za 30%« — se uveljavlja strugar Lazič Čedomir.

»Z Malezo usposobiva za proizvodnjo dva stroja« — pa pribije strojnik Toš. Sledi jim še vrsta delavcev.

»Jaz pa v imenu delavcev IV. MDS (oddela) — se napovedi oglašam poslovodja V. Vlob, Čeh — napovedujem tekmovanje vsem oddelkom mehanične delavnice.«

Stroj zabrne novo pesem Paškulin kmalu izdelava enostavnejšo pripravo za proizvodnjo zapiravev na kamionu. Prejšnja zapirava izdelovala dva delavca z uporabo koksa za segrevanje, zdaj pa ga izdeluje en sam delavec brez koksa. Letni prihranek se dvigne kar na 120.000 dinarjev.

Orodjar Kosec že osvaja nove utope za kovanje novih delov. Preddelavec Lorbek roma od rezkarja do rezkarja in nakazuje nove priprave za dvig proizvodnje Krumpak se še bolj zagriže, na svojih štirih skobelnih strojih preseže normo za 35%, pa tudi za 60%. Strugar Strah opravi svoje normalno delo in začne prastovoljno izdelovati dele gallovihi verig za hidrocentrale na Mariborskem otoku. Norma preseže za nad 100%. Pri učenju strugar Zupan ter priučena rezkarja Božič Justin in Alojz že prelesajo najbolj kvalificirane delavce. Poslovodja Skvarča teka od brusarja Kolšek do osnaževalke Oberšnelove... in naglo odpravlja vsak zastoj. Gorjup omogoči izdelovanje nožev iz zavrnjenega materiala. Skratina vs kolektiv se zavzame za dvig storilnosti, za znižanje polne lastne cene in uspeh je tu: v predkongresnem tekmovanju dvigne orodjarna izpolnjevanje plana od 96% na 102%.

OD 22.5 NA 5.5 MINUTE

Breznik razmišlja, kje bi se lotil racionalizacije. Pa ugotovi, da je v nevarnosti plan proizvodnje kopic za ventile. Konstrukcija je namreč s načrti precej v samudi.

Dograditev prvega silosa v Sloveniji

Lansko jesen je začelo podjetje Gradis graditi velik silos za žitarice. To je ogromen objekt, prvi te vrste v Sloveniji, in bo lahko v njem shranjenega 500 vagonov žita.

Vse težave pri betoniranju so delavci premagali že lani in so marca letos nadaljevali z delom. 21. jun., to je mesec dni pred kongresom, se je delovni kolektiv zavezal, da bo dogradil do V. kongresa KPJ celice za žita. Okrogli silos je namreč razdeljen na 12 po 7 nadstropij visokih celic, kamor bodo pozneje, ko bo silos dokončno dograjen, zelevarji dvigali žito in ga spuščali v posamezne celice. Žito, ki ga bodo z elevatorji pošiljali v celice, bo lahko avtomatično čistilo s trierji, ki bodo ločili debelejša, manjša ali premalo zrela zrna, elektromagnetni pa bodo odgnali vse kovinske drobnice in smeti. Okoli celic bodo zgrajena še etažna skladišča, kjer bodo lahko hranili drugavrstna žita, koruzo in podobno. Prednost najmodernejšega silosa, ki ga gradimo, je predvsem ta, da je v njem žito 100% sigurno pred vsako okvaro.

Delavci so dogradili celice, lahko bi rekli stržen, velikanskega silosa v 26 dneh, to je dva dni pred obvezo, ki so jo dali Partiji. Silos je zidan v železobetono, Tehnik tov. Elekran Alojzji, ki je pri tej gradnji prvič uvedel poseben premični opaž, ki so ga delavci dvigali vsakih 5 do 10 minut za 10 cm. Zaradi tega so se znižali gradbeni stroški za 60%.

Včeraj ob 5 popoldne so delavec proslavili dograditev skoraj 30 m visokega stolpa (celice) in s tem izpolnili svoje obveze, ki so jo dali Partiji. Ob tej priložnosti so proslavili tri najboljše delavce za udarnike. Tov. Mojskerc Franc je bil proglašen za udarnika, ker je pri betoniranju presejal normo za 25%. Anžur Jože ki je že udarnik prastovoljnega dela, je to presejal normo za 20%. Umek Jože pa je bil že drugič proglašen za udarnika. Med delom je postal mojster premičnega opaža in je vodil dela pri njegovem premikanju navzgor. Prav on ima precej zaslug, da je kolektiv izpolnil svojo obvezo.

Poslednja predkongresna obveznost OF Ljubljane — Ambrožev trg — je izvršena. Ljubljana bo proslavila to novo zmago skupno s sprejetjem predhodne zastave medmestnega tekmovanja danes 24. t. m. ob 19.30 uri na Ambroževem trgu

»Pripravo izdelam brez njih! — odloči. V enem dnevu je gotov. Rodičeva in Novak pa naslednji dan poženejo stroje in navrtata za 30% več kopic kot predvideva norma.

In ne le to. Z Breznikov pripravo gre delo pol hitreje od rokova zmagi v borbi za znižanje polne lastne cene: 30.000 dinarjev prihranka letno!

Breznik pa že išče objekt za svojo tretjo racionalizacijo. Toda prekine ga poziv delovnega kolektiva hidrocentrale Mariborski otok:

»Tovariši! Naša obveza Partiji in Titu je v nevarnosti! Primanjkuje nam delov za gallove verige!»

Pišec, vodja mehanične delavnice, pokliče Breznika in poslovodjo Antoliča. »Hidrocentrale je treba hitro pomagati! Kaj ko bi se mi trije spet spravili za stroje?«

Breznik in Antolič privolita. Ob 10. zvečer se jim prastovoljno pridružijo še strugarji Dolenc, Vodovnik, Nardin in Jelen, ki so komaj odbili svojo osemurno izmeno.

Sedem strojniki zabrne svojo pesem.

Tekmujejo. Po eni uri zbijejo normo za končno obdelavo enega kosa od 22.5 minute na 7.5. Kup gotovih delov neverjetno hitro raste. Ob dveh zbijejo normo na 7 minut, ob šestih zjutraj pa na 5.5 minute ter omogočijo monterjem na hidrocentrali izpolniti predkongresne obveze.

52 DNI PRED ROKOM

V oddelku odkopnih kladiv. Preddelavca Lokar in Kramberger ter brusilec Medvedšek govori delavcem na proizvodni konferenci:

»V drugih oddelkih že vse tekmuje. Ali ste za to, da letni plan proizvodnje vrtnih strojev izpolnimo namesto do 1. septembra že do kongresa Partije? Kljub temu, da smo tri mesece v zaostanku?«

Delavci: »Če smo že toliko planov izpolnili pred rokom, pa bomo še tega!«

»Toda s 100% točno izdelavo vseh delov!« — doda mladi strugar Šneler. »Drugače nas bodo monterji spet prekrijali.«

Začne se borba za plan. Ker primanjkuje materiala, bruska Grac med odpadki, če se da še kaj uporabiti. Nekatje kosov sicer privleče v delavnico, toda ni dovolj. Monter Plah hiti k vodji oddelka Kajbu: »Brez izrednih stroškov smo...«

Zapolejo telefon in mestna hišavnica že odpošila odličke. Pol ure pozneje jih dispečer Pompe pripelje naravnost v delavnico. Očentavšek že struži.

Komaj je ta luknja zakrpana, nastane druga: manjka ležalnih obočev. Gros je spet med odpadki. Nekaj minut pa ves v sapi hiti z njimi v montažo. Potočnik se navdušuje:

»Bo, bratec, bo šlo! Le pobrneš jih bo treba. Eh, ta naša kontrola! Kako jih je sploh mogla zavreči, ko pa nam jih tako primanjkuje!«

Nova neprilika: zmanjkajo najmanjši valjčki. Na kontrolni si belijo glave: »Kako pa zdaj?«

Do 22. ulija je bilo vpisano 109,10 % ljudskega posojila

Po nepopolnih podatkih, ki jih je dobila zvezna komisija za vpis posojila, je bilo do 22. julija ob 15. uri vpisanega

3.818.935.000 din, to je 109,10 % ljudskega posojila.

Saboteriji in ljudski škodljivci iz Maroša pred sodiščem

Celje, 22. julija. — V okraju Celje-okolica znaša procent kontrahaže sedaj že 130%. Kot vodno so tudi tokrat prednjačili mali in srednji kmetje, nekateri bogati, predvsem v KLO Ponikve in Maroš, pa svojih obveznosti niso izvršili.

Včeraj so se pred okrajnim sodiščem v Celju zagovarjali trije veliki kmetje, ki so utajili značajne površine žita. Kot prvi je dajal račun ljudskemu sodišču kmet Blatnik Ivan, znan protiljudski element, ki je že ves čas od osvoboditve sabotal pri vseh gospodarskih akcijah. Ima 36 ha zemlje in je utajil 1,60 ha žitne površine, 3 govoda ter 7 prašičev. Kaznovan je bil na 18 mesecev odvzema prostosti ter plačilo 10.000 din.

Tudi Bezgovšek Franc, kmet iz Maroša, ki gospoduje na svojih 35 ha, ni mnogo boljši od prvega. Skušal je prikriti 1,25 ha pšenice in rži ter zamočlat tudi eno govodo. Sodišče mu je prisodilo 8

mesecev prisilnega dela z odvzemanjem svobode.

Po vzgledu prvih dveh je delal tudi kmet Gradšč Jakob iz istega KLO, ki je utajil 1,20 ha pšenice, 4 prašiče ter eno telico. Zaradi visoke starosti mu je ljudsko sodišče prisodilo le 15.000 din denarne kazni.

Četrti saboter Oprešnik Amalija iz Mezlega dola, KLO Maroš, je tudi skušala prikriti za 1,40 ha pšenice ter 5 prašičev. Zaradi zdravstvenega stanja pa se tokrat še ni zagovarjala pred sodiščem. Zanimivo je, da funkcionarji KLO Maroš pri vseh svojih vestnostih niso mogli razkriati teh in še ostalih škodljivcev v svojem KLO. Vrana vrani namreč očne izključje. Po planu kontrahaže so zato kot edini KLO dosegli 42% orientacijske številke, to je 3000 kg, dočim so samo naštetih saboterji utajili okrog 7000 kg žita ali 230% v primerjavi s kontrahirano količino.

RLO Rakovnik-Vič je kaznoval špekulantke s povrtino

V skladu s celotnim sistemom izboljšanja preskrbe delovnega ljudstva mest in vasi je zvezna vlada izdala uredbno o cenah kmetijskih pridelkov v prosti prodaji. Ta uredba ima cilj in nalogo, da onemogoči špekulacijo s kmetijskimi pridelki. 14. julija je naš republikanski minister določil te najvišje cene, ki so zelo ugodne za vse delovne kmete in pridelovalce. Razumljivo pa je, da so posamezni špekulantji in ukupnosti sovražni elementi sprejeli to uredbno s nerazumevanjem in odporom.

Uredba to tudi predvideva, zato določa, da se smejo pridelki prodajati samo na trgih in od oblasti določenih krajev, za kršilce uredbe pa določa stroge kazni.

Tako je bil s to uredbo napravljen nov ukrep za izboljšanje preskrbe prebivalstva mest in industrijskih centrov ter tudi samega kmetijskega ljudstva, saj so te cene zelo ugodne in v skladu s cenami industrijskih proizvodov v prosti

prodaji, ter je razmerje teh cen enako razmerju cen po vezani trgovini.

Takoj, ko se je začela ta uredba izvajati, pa so nekateri, sicer posamezni špekulantski kmetovalci in zelenjadarji Ljubljane in njene okolice prenehali dovažati svoje pridelke na trg, in jih prodajali po ulicah in cestah, ki vodijo v mesto, ali pa na svojem domu. S čuječnostjo pa so delovni ljudje in organi ljudske oblasti nekatere take špekulantke odkrili.

Tako je RLO Rakovnik-Vič zalotil nekatere in jih takoj kaznoval, prvič z manjšo kaznijo. Pezdri Julijana s Karlovske ceste, ki je prodajala solato na Kongresnem trgu in to še enkrat dražje, je bila kaznovana s 5000 din denarne kazni ali 90 dni poboljševalnega dela.

Rajonski ljudski odbor je s 5000 din globe kaznoval tudi Bučar Angelo iz Male čolnarske, ker je na Trnovskem pristanu prodajala solato in umarene skoraj še enkrat dražje kot je dopustna cena.

PO KONFERENCI V HAAGU

Vojna psihoza, ki jo netno imperialisti, je sredstvo za izvajanje pritiska na udeležence „zapadne zveze“

Moskva, 23. julija (Tass). Mednarodni komentator časopisa 'Izvestija' piše: 'Gonja za ustvaritev vojne psihoze, ki jo je začel v zvezi s stanjem v Berlinu britanski in ameriški reakcionarni tisk, nima samo namena izvajati pritisk na Sovjetsko zvezo. V tem pogledu je gonja že vnaprejšnja obsesija na propast te o tem, kakor izgleda, ne dvomijo niti njeni dalekovidni organizatorji. Dogodki kažejo, da je novi val vojne psihoze potreben ameriškim monopolistom, da bi izvedli pritisk na najslabše in najnesigurnejše člane 'zapadne zveze'. Posledice sklepov separatne londonske konference resno vzbudljajo sosedo 'zapadne Nemčije', ker ogroža obnova njene vojne potenciala neposredno njeno varnost. Prvenstveni cilj haške konference tako imenovanega posvetovalnega sveta 'zapadne zveze' je bil, da uničijo v Franciji in v državah Beneluksa razpoloženje, ki je bilo neugodno za angloameriške ustvaritelje politike razcepitve Evrope, ter da jih prestrašijo z berlinskim sporom, ki naj bi vodil v novo vojno, ter privržati še močnejše k ameriškim vozi dvomilne in nesigurne udeležence 'bruseljskega pakta'. Pod zaščito tajnosti so izvršili v Haagu največji pritisk na mlajše udeležence vojaško-političnega bloka. Isti cilj, samo že v širših mejah, imajo pogajanja, ki se vodijo v Washingtonu med predstavnikoma ZDA, Kanade in držav 'udeležencek 'zapadne zveze'. Vojna psihoza, ki jo razpihujejo v zvezi z berlinskimi dogodki, služi v Washingtonu kot sredstvo za izvajanje pritiska na udeležence 'za-

padne zveze', ki se boje težkih posledic, ki bi jih moglo imeti oblikovanje sistema vojaško-političnih blokov, ki bi bili odvisni od ZDA. Ker je ameriški senat sprejel tako imenovano Vandenbergovo resolucijo o vzdrževanju ideje krajevnih obrambnih sporazumov, so ameriški vojaški krogi začeli goniti, da bi ustanovili severno atlantski blok, v katerem bi bile poleg 'zapadne zveze' tudi ZDA in Kanada. Sklep senata je mogoče tolmačiti le kot poskus, da bi se ustanovili izven organizacije Združenih narodov napadalniki bloki pod vodstvom ZDA. Jasno je, da bo izvršitev

sklepov ameriškega senata še bolj razkrinkala popolno odvisnost 'zapadne zveze' od ameriških monopolistov, ker bo severno atlantski vojaški blok le neke vrste vojaškega dvojnika Marshallovega načrta. Tako so tudi dvignili hrup o 'sovjetski nevarnosti', ki naj bi prešla iz vzhodne cone Nemčije in iz Berlina. ZDA poskušajo še odločenejše pritegniti svoje zapadneevropske zaveznike, vendar pa je treba predpostaviti, da se bo tudi v teh državah posrečilo videti dalekovidnim ljudem skozi mežlo vojne psihoze zanko, ki jo skušajo vreči čez Atlantsko morje.

Demokratska armada Grčije uspešno odbija monarhofašistične napade

Atene, 23. julija (Tanjug). Kakor je znano, je ameriški general Van Fleet v pričetku monarhofašistične ofenzive na osvobojena področja v severozapadni Grčiji izjavil, da potrebuje samo štiri tedne za uničenje partizanske obrambe in še tri tedne za popolno očiščenje tega področja od razbitih oddelkov. Včeraj je minilo pet tednov od dneva, ko so uradno objavili ofenzivo, čeprav se je dejansko pričela že prej. Na severnem sektorju fronte imajo odredi demokratske armade kakor v prvih dneh bojev še nadalje v rokah gorski greben Amudes, na južnem sektorju fronte pa monarhofašistične čete že mesec dni neuspešno napadajo položaje demokratske vojske na višini Kleitisa. Poročila s fronte, objavljena v atenskih listih, pravijo, da se oddelki demokratske vojske na srednjem sektorju fronte čedalje bolj srdito upirajo.

Uradno so objavili, da so operacije proti partizanom v Epiru poverjene prvemu korpusu monarhofašistične vojske. Monarhofašistična vlada pa vedno bolj uporno zahteva od Američanov novo 'pomoč' in dovoljenje za povečanje četa na 300.000 mož. Atenska vlada zahteva od ZDA tudi nove bombnike in topništvo.

Arretacija vodilnih komunistov v ZDA pomeni napad na zaščitnike miru

Trumanova vlada hoče v ZDA uveljaviti fašizem

New York, 23. julija (Tass). Kongres bojuje za državljanske pravice je položil za 7 voditeljev Komunistične partije ZDA, ki so jih aretirali 20. julija, kavgotje v znesku 5.000 dolarjev za vsekega. Voditelji Komunistične partije so na tiskovni konferenci obsodili obtožbe, s katerimi jih obremenjujejo in označili celoten postopek kot korak v smeri fašizma. Predsednik nacionalnega komiteja Komunistične partije je izjavil, da pomeni to inšceniranje ofenzivo na Komunistično partijo, sindikate, nove stranke in splošno vse demokrate v ZDA. Vlada je to storila z namenom, da bi vrgla ZDA v fašizem in v vojno. Generalni tajnik nacionalnega komiteja Dennis je obsodil obtožbo zoper voditelje Komunistične partije ZDA kot brezumen in obupen poskus vlade, da bi si priborila zmago na volitvah. Steheni napredni Američani, je izjavil Dennis, bo videl v tej inšcenaciji, ki spo-

minja na požig Reichstaga, napad na pravice, grožnjo sindikatom, novi stranki ter Cruceem. Svetnik newyorške občine Davis je izjavil: 'Mojta arretacija je dokaz, da so Trumanove pripovedke o državljanskih pravicah čista demagogija. Odkar je prišel Truman s uresničevanjem svojega programa tako imenovanih 'državljanških pravic', izgubljamo jaz in drugi Črni državljanske pravice v ZDA.

Reuter poroča, da je kandidat tretje stranke za predsednika ZDA Henri Wallace v zvezi z arretacijo komunističnih prvakov ZDA dejal, da je ta vladna akcija poskušala povzročiti strah pri ameriškem narodu.

V izjavi je rečeno, da so navedene obtožbe nadaljnja izmišletina v vrsti laži, ki nameravajo odvrti pozornost Američanov, ki se pritožujejo zaradi vedno večje inflacije, neumne zmede okoli Berlina in drugih nevedščosti.

Britanski publicist Carret o položaju v Egiptu

Egiptska vlada izvaja fašistično nasilje nad naprednimi elementi

London, 23. julija (Tass). Britanski publicist Carret piše v članku pod naslovom 'Egipt in vojna v Palestini' med drugim: 'Egiptsko vojaške operacije v Palestini so prinosele določil zelo malo zmagovalec egiptski vojski, navzile histerično hvalisanju uradni propagandnega aparata, ki ni priljubljena med ljudskimi množicami. Vojna stanje je postalo izgovor za izvajanje političnega nasilja v vsej deželi. Po uradnih poročilih je bilo aretiranih 4000 oseb, med njimi tudi pristni sindikalni aktivisti, študenti in levičarji. Nemašinskih 12.000 oseb je pod političnim nadzorom. Ze dolgo časa skuša vlada Nokrasi pašo strelci opozicijo in s svojo politiko izdativo prodaja neodvisnost Egipta, ario-ameriškomu imperializmu. Potem ko so izvršili britanske in ameriške ukaz za zadušitev levičarske opozicije, izjavljajo sedaj prebratanske krogi v Kajru povsem odkrito, da je napočil čas za revizijo pogodbe iz leta 1936 predložit britanskemu znanjeza mnigostev, ki jih je egiptsko ljudstvo odklonilo. Hlardi so prepričani, da bodo dobili obilno dolarško pomoč za rešitev napavega gospodarstva in utrdili svoje politične odnose z Angloameričani. To dokazuje zanimanje ameriških industrijcev za razno pa-

nogo egiptskega gospodarstva in veliko število ameriških svetovalcev, ki prihajajo v Egipt.

V dotedanjih pogojih polkolonialnega položaja Egipta in popolno podrojenost njegove vladaoče kilke tujim svetovalcem, sta Velika Britanija in Amerika tudi odgovorni za ravnanje egiptске vlade. Še sedaj ni znana usoda egiptskih demokratov in beguncev, ki jih je Nokrasi povabil. Znano je, da se še vedno poročajo o njihovi deportaciji v Atene. To bi bil ukrep, ki bi pomenil za nje gotovo smrt.

Egiptska vlada izvaja fašistično politiko proti verskim manjšinam zlasti pa proti Židom. Po fašističnem vzgledu so vsi Židje v Kajru in Aleksandriji pod strogim policijskim nadzorom in ne smejo zapustiti dežele. Mnogo Židov so aretirali, njihovo imetje zaplenili, kar so izvedli na povsem nacistični način.

Poročilo strokovnjakov, ki so izvedli preiskavo ob obzobju v El Jahudu, kaže, da je bilo ubitih 40 in ranjenih 60 Židov. dokazuje, da so uporabljali enako razstrelivo kakor pri atentatu na valdištevne prava Nahaš pašo, kar pomeni teoristično dejanje, ki so ga zasnovali v dvehih Kroghih.

Pogajanja za sestavo nove francoske vlade

Pariz, 23. julija (Tanjug). Radikalni socialist Andre Marie, kateremu je poverjen mandat za sestavo nove vlade, je nadaljeval razgovore s predstavniki političnih strank. Proti doslej javljanim parlamentarnim občajem je konsultiral André Marie predstavnikove vseh političnih strank izvenzih Komunistične partije Francije. Po pisanju tiska bi bila Mariejeva vlada koalicijska socialistov, narodnih republikancev, radikalov in liberalov.

Tajno pripravljane vojne proti ljudskim demokracijam naj bi financiral iz sredstev za 'evropsko obnovo'

Washington, 23. julija (Tass). Dopisniki poročajo, da je predsednik finančnega odbora senatov Bridges, ki je 27. marca predlagal, naj bi kongres znova uvede obveščevalno službo izza vojne zaradi boje proti večjim silam komunizma, izjavil, da je kongres poslal v Evropo tajne agente, da bi se preprečili, kako so bili porabljeni Marshallovi krediti v prvih 9 mesecih. Konservativni tediak 'U. S. News and World Report' piše, da 'Bridgesov plan, za katerega se je zavzemal John Foster Dulles, določa voluntemo, subverzivne akcije in razno pomoč protikomunističnim elementom ter atentate na komunistične voditelje. Agencije poročajo, da je John Foster Dulles pri razpravi o finančnih sredstvih za tajno pripravljane vojne proti ljudskim demokracijam in delavskemu gibanju predlagal, naj se sklad za izvajanje tega 'plana' zagotovi iz sredstev programa 'evropske obnove'.

Pod plaščem Marshallovega plana kolonizirajo Nizozemsko

Moskva, 23. julija (Tass). 'Trudi piše v članku 'Nizozemska in Marshallov plan, da ameriški milijonarji pod plaščem Marshallovega plana kolonizirajo Nizozemsko. Celo sedaj se ponašajo tam kot za svojem lastnem posestvu. Delovno ljudstvo je vsak dan bolj prepričano, da pomeni Marshallov plan za zapadneevropsko gospodarstvo, vključno nizozemsko gospodarstvo, zmanjšanje proizvodnje in podretiljev njihovega gospodarstva zahtevam ameriških monopolistov, ne pa obnovo in razvoj. Sedaj ko je Marshallov plan sprejet, je Nizozemska še bolj trdno privržena na dolar in poslovanje izgublja svojo neodvisnost.

BESEDA NAŠIH BRALCEV:

Kaj je z boljšo prehrano

Ljubljana, julija. — Dne 9. junija je bil v Delavskem domu sestanek, ki so se ga udeležili osi poslovodje obratov javne prehrane, zastopniki MLO ter ministrstva za trgovino in preskrbo. Na tej konferenci so si poslovodje obratov zadali nalogo, da bodo v enem mesecu zboljšali prehrano za 30 do 50 odstotkov.

Vsi, ki se hranimo v menzah, smo se te naloge poslovodij zelo razpesečili. Mislili smo namreč, da se bodo besede izpremenile o dejanja in da bomo v menzi res dobivali vsaj izdatnejšo hrano, če nam že z boljšo ne morejo postreči. Toda človek se pri najboljši volji in osebni uvidenosti objektivnih težav o prehrani ne more sprizdatiti z dejstvom, da se hrana o menzi v poldrugem mesecu ne samo ni prav nič zboljšala, temveč se je celo znatno poslabšala.

Ne vem, kako je o drugih menzah, vem pa, kako je o zadržani menzi na Miklošičevi cesti, ker se v nji hranimo. Ta menza ima več dobrih strani: njeni prostori so lepi in udobni, postrežba zadovoljiva in tudi glede čistote se ni mogoe pritoževati. Ugotoviti pa je treba, da je hrana o tej menzi iz dneva v dan slabša. Tisto, kar skuhamo, je pripravljeno dobro in v splošnem okusno, toda kakovost in količina živil, ki jih menza daje niti približno ne ustrezata potrebam našega delovnega človeka. Porcije so večinoma premajhne.

Glede na nalogo, ki so si jo nadeli poslovodje obratov javne prehrane, bi človek pričakoval, da bo ostala hrana o menzi po tem sklepu vsaj taka, kakršna je bila pred njim. V zadržani menzi na Miklošičevi cesti, o kateri pravi, da spada med najboljše v Ljubljani, se to ni zgodilo. Z. I.

ZASEDANJE EKONOMSKO-SOCIALNEGA SVETA OZN V ZENEVI

Delegacije imperialističnih držav nočejo razpravljati o pravicah sindikatov

Zeneva, 23. julija (Tass). Na seji Ekonomsko-socialnega sveta OZN 20. julija so nadaljevali z razpravljanjem o dnevnem redu zasedanja. Delegaciji Velike Britanije in Novega Zelande sta zopet skušali preprečiti razpravljanje o vprašanjih, ki se nanašajo na delovne pogoje in sindikatske posebne pa točke o pravicah sindikatov in o enakih menzah za moško in žensko delovno silo.

da bi ti dve vprašanji črtali z dnevnega reda zasedanja in poskus, da se prepreči njihovo proučevanje na bližnjem tretjem zasedanju Glavne skupščine. Svet je z večino glasov sklenil, da bo vzel ti dve vprašanji v proučitev.

Pri razpravljanju o vprašanjih, ali naj osnove na dnevnem redu ena izmed točk, ki so je predložila pripravljalna komisija mednarodno organizacije za begunce, se je predstavnik Bele Rusije Kaminski izjavil proti. Opozoril je na dejstvo, da ta komisija sploh ni imela pravice predlagati v proučitev kakršno koli vprašanje, ker nima nobene zveze z OZN. V podobnem smislu so se izjavili tudi predstavniki ZSSR in Poljske, ki so zahtevali, naj se to vprašanje odštavi z dnevnega reda, ki ga je izdelalo tajništvo Ekonomsko-socialnega sveta OZN.

Vatikan

je postal središče mednarodnega fašizma

Resolucija patriarhov in metropolitov avtokefalnih pravoslavni cerkva

Moskva, 23. julija (Tass). Patriarhi in predstavniki avtokefalnih pravoslavni cerkva, ki so sodelovali na proslavi 500-letnice ruske pravoslavne cerkve, so izdelali nekatera splošna vprašanja, ki zadevajo cerkev, ter izdali skupne sklepe. Na konferenci so proučevali ta vprašanja: Vatikan, pravoslavna cerkev in vasieljsko gibanje, pravoslavna cerkev, hierarhija anglikanske cerkve in cerkveni kolektor.

ferenca ostro razlikuje med hierarhijo katoliške cerkve pod vodstvom rimskega papeža in katoliškimi množicami, ki niso krive za zločine, ki jih je izvršil Vatikan.

Glede vprašanja odnosev med pravoslavno cerkvijo do tako imenovanega vasieljskega gibanja, se je Svet cerkva soglasno izjavil proti udeležbi na Generalni skupščini, ki jo je Svetovna zveza cerkva sklicala za mesec avgust t. l., ker glavni smoter tega gibanja ni cerkven, ampak političen in protidemokratski.

Po vprašanju Vatikana je konferenca soglasno sprejela resolucijo, v kateri graja aktivno vlogo Vatikana pri 'šujskanju na novo vojno in politično borbo proti demokraciji na svetu'. 'Rimski papeži — je rečeno v resoluciji — so bili veslej ob strani močnih proti šibkim in izkoriščevanim. Dejavnost Vatikana je tudi sedaj naperjena zoper interese delovnega ljudstva. Vatikan je središče spletke zoper interese narodov, zlasti slovanskih narodov. Tako je postal središče mednarodnega fašizma. Vsi kristjani, ne glede na narodnost ali vero, morajo označiti vatičansko politiko kot protikriščansko, protidemokratsko in protiljudsko.'

Konferenca je sprejela tudi poslanico vsem kristjanom na svetu, v kateri jih poziva na borbo za mir in proti vojnim hujskačem. Tudi v drugih vprašanjih so bili doseženi soglasni sklepi. Vse te sklepe so podpisali moskovski in vaserški patriarh Aleksej, srbski patriarh Gavril, rumunski patriarh Justinijan, bolgarski ekearh in sofijski metropolit Stefan v imenu aleksandrijske in antiohijske cerkve. Sklepe so podpisali tudi metropolit Aleksander v imenu albanske pravoslavne cerkve, črnaški episkop Pajsioj, v imenu poljske pravoslavne cerkve arhipiskop Bleištoviak, v imenu pravoslavne cerkve na Češko-slovaškem pa praški in češki arhipiskop Eceferios.

Resolucija nadalje poudarja, da kon-

Turnir za svetovno šahovsko prvenstvo

Stockholm, 23. julija. Včeraj je bilo odigrano na internacionalnem šahovskem turnirju v Saalkjobadenu pri Stockholmu v. kolo. V prvi partiji je Lihtenštajnski žrtvoval tri figure ter že v 25. potezi prišli Najdorfu k predaji.

Slab dan je imel Gligorič v borbi proti Švedu Stahlbergu. V damski indijski obrambi je igral na posamezne bele kmete, nadej pa je v past nasprotnika ter je moral dati figure da se izogne neubranljivega napada.

Tudi danes je bilo do odmora končanih 5 partij, 5 pa je bilo prekinjenih. Zelo hitro je bila končana partija med Flohrom in Stotzem, ki sta se že po 21 potezah sporazumela za remi. Prav tako sta remizirala Bondarevski in Bronstein po mirni igri.

Tudi današnji igralec turnirja Piro in Szabo je končala svojo partijo neodločeno. Piro se je kot črni brnil s Tartakoverevo obrambo damskega gambita. Zanimivo je, da je bila ta partija do 14. poteza identična s partijo dr. Trifunovič-Piro s III. šampiona F.L.R.J. V 14. potezi je dosegel Piro nekoliko boljše pozicijo, vendar se je Szabo dobro brnil in z vrsto raznih zamenjav poenostavil igro. Nasprotnika sta se v 28.

Dvojica vodilnih igralcev turnirja Piro in Szabo je končala svojo partijo neodločeno. Piro se je kot črni brnil s Tartakoverevo obrambo damskega gambita. Zanimivo je, da je bila ta partija do 14. poteza identična s partijo dr. Trifunovič-Piro s III. šampiona F.L.R.J. V 14. potezi je dosegel Piro nekoliko boljše pozicijo, vendar se je Szabo dobro brnil in z vrsto raznih zamenjav poenostavil igro. Nasprotnika sta se v 28.

Slab dan je imel Gligorič v borbi proti Švedu Stahlbergu. V damski indijski obrambi je igral na posamezne bele kmete, nadej pa je v past nasprotnika ter je moral dati figure da se izogne neubranljivega napada. Kljub tej zrtvi pa Gligorič ni klenil dahom in nadaljeval borbo brez figure ter ustvarjal z napredovanjem dveh vezanih kmetov v centru izgleda za remi.

Po v. kolu sta v vodstvu je Piro in Szabo s 3 v pol točkami, pred Bronsteinom, Lihtenšalom in Bickom tri točke. Gligorič, Najdorf in Stahlberg 2 in pol (1) Beč avski, Trifunovič 2 (2) točki, Janowski 2 (1) točki itd.

FRANCE KOSMAČ: PARTIZANSKE ZGODBE

Od mladih književnikov, ki jih je rodila in navdahnila narodnoosvobodilna borba ali neposredno dogajanje ob nji in po nji, smo do sedaj brali samo pesniška dela in polzkruse in teh je bilo precej. Medtem ko je bilo manj napisanega v prozi. Prvi tak poizkus mladega književnika zbrati v knjigi spise v prozi iz dobe in s tematiko iz narodnoosvobodilne borbe so Franca Kosmača Partizanske zgodbe. Franca Kosmača poznamo kot precej dobrega partizanskega pesnika; v dramatikah se je poizkusil z igro 'Gospodar'. Sedaj je v zalozbi Mladinske knjige izšla zbirka 10 novel, črtic, slik, ali kakor jih avtor sam imenuje zgodbe iz partizanskega življenja.

Privačljiva čudna sila, prvi naravnost v pogubo, čeprav čuti notanoko, katere je prava in resna pot, ki pa nanjo ne misli, ker mu je zakrta in je pod vplivom nezgane moči in takrat človeka ni ne strah in ni plašen, pač pa je uročen in zanj ni rešitve. Človek se upravičeno sprašuje in čudi, kako morejo biti take fatalistične teorije v prvih besedah knjige, ki jo je napisal mlad človek in ki je namenjena mladini. Namesto trezne, zavestne in premišljene dejavnosti mladega partizanskega mitraljezca, nam zgodba opisuje fatalistično pokornost živga mrtveca namišljeni usodi.

Ne bo odveč, če se ob prvi taki zbirki naših mladih književnikov spustimo vsaj pri nekaterih zgodbah v podrobnejšo analizo. Fabula prve zgodbe 'Priatelj' je: Miloš je vnaprejšnji čutil, da bo v akciji padel in je zato dajal zadnja naročila prijatelju Janezu. Na položaju sta prijatelja tako zaverovana v napad, da ne vesta kdaj se četa umakne. Umika ni bilo več. Janez pa je odšel iskati zvezo s svojimi in je tudi našel, se vrnil, toda Miloš je medtem padel zadet od ustaške krogle. Ni Miloš umrl v trenutku, ko ga je zadel ustaška krogla v čelo. Ze takrat zvečer, ko je zaprosil prijatelja naj reši pismo za mater, že prijatelj na hladna smrt držala koščeno roko nad njim. Janez je pred alterna-

tivo ali naj odnese mrtvega prijatelja, ali naj reši mitraljez. Končno se odloči za mitraljez. Pisec zaključuje s nesmiselnim in neučinkovito pomno: 'Za prvi-mi, golimi drevesi je legel v sneg in namesto drugega Miloša je objel mitraljez. Če pobliže pogledamo prepričljivost pripovedovanja, oziroma možnost takega dogajanja moramo ugotoviti, da je zgodba skonstruirana samo za utemeljitev fatalističnih trditve, ki jih avtor navaja v prvem odstavku zgodbe. Namreč: prijatelja mitraljezec in pomočnik sta naenkrat ostala sama in brez možnosti umika. Ker se je četa umaknila ne da bi ju obvestili; nato gre Janez iskati zvezo, se vrne in se z mitraljezom povsem srečno umakne. Samo Miloš, ki mu je avtor zapisal usodo, da bo moral umreti, se ni mogel umakniti in rešiti. To je popolnoma nesmiselnost in nerealno. Ne zanikam možnosti da se se dogodki podobni primeri in tudi ne, da človek, ki si predstavlja in si domišlja da bo podlegel, nima vse življenjske sile in odpornosti in nagnoskoobrambne moči in da se pri njem pomnožijo možnosti da podleže. Ali tak primer, kot ga je prikazal tu pisec, je nemogoč. Pisec je v prvem odstavku te zgodbe zapisal zelo zanimivo trditve, ko se sprašuje ali je usoda ali slučaj ali skrivna moč v naši naravi, ki ji ne poznamo vzroka in zakonitosti, vendar je hud občutek za človeka, kadar prvi v nesrečo, kot bi ga

je po nepojasnem naključju ne usmrtijo, pač pa odvodejo v internacijo. Komandant brigade predlaga zamenjavo treh ujetih oficirjev za Milko, zato, ker je vedel, da je njem zaročene komandir Mirko žalosten po nji. 'Najboljši borec je najbolj prepričljiva zgodba v zbirki, ker je neposredno in realno podana. Pri tej bi v zbirki brez škode izpadel prigodni odstavek, ker v njem pisec samo ponavlja to, kar je učinkovitejše povedal z zgodbo samo. Tudi v tej zgodbi imaš trditve kakor: 'Smrt premaguje — in življenje je njeno.' Zmedeno in neprepričljivo je napisan 'Komoras', ki opisuje kako je vojni dopisnik Zajček iz proglašene panitarja postal komandant jurišnega bataljona. V 'Zadregi Tomiščeve brigade' je opisan primer, kakor jih je bilo v partizanih na stotine in nima skoro bi rekel nobenih posebnih značilnosti lastnih prav Tomiščevi brigadi. 'Zgodba Stefana Kranjca' je poleg nepojasnega oportunizma, oziroma premalo utemeljenega dejanja Stefana, ki se preda Gestapu, se boji pretepanja, prav za prav nizezaje več dogodkov prikazanih brez kaleršnetkoli globlje povezave in odvisnosti. V zadnji zgodbi 'Hej brigade hitite! poizkuša avtor nekako primerjati junaštvo brigad ki so med borbo rušile in delovni polet mladinskih brigad, ki obnavljajo in gradijo.

To je v glavnem vsebina Kosmačevih partizanskih zgodb. Toda kako so različne po vsebini in načinu pripovedovanja o tistih, ki so si jih pripovedovali partizani med sabo in jih še danes pripovedujejo, zgodbe, ki so jih doživljali z vsjo preprostostjo, veličino in ljubeznijo. To so poizkusi, skice, opisi dogodkov, ki temeljijo na slučajnostih, podani brez psihološke pogojljenosti; so bolj reportaže kot črtice. Avtor ni znal zajeti vse veličine partizanskega življenja, ki jo je tudi sam doživljal, zato pripovedovanje ne zagrabi, je brez znanos in brez izraza življenja; dogodki so skeletični in nepovezani, jeziki je zelo površen.

O tej knjigi bi se dalo še pisati in je tudi doživetje mladim književnikom, da o zbirki diskutirajo in se učijo na dobrih, kakor tudi na slabih straneh. Če bi hotel poleg tega sprožiti diskusijo o opre-mi naših knjig, bi lahko zapisal še, da je deset kratkih zgodb poleg nedoživljenih risb Vladimirja Lakoviča naraslo v knjigo devdesetih strani. Pri tem se je seveda povečala prodajna cena knjige, ki bi lahko bila mnogo manjša.

Kosmačeva zbirka kljub vsem pomanjkljivostim izpolnjuje nekakšno vrzel v partizanski literaturi, posebno glede ustvarjalnosti naših mladih, od katerih si še veliko obetamo. Doba naše borbe za osvoboditev terja prav posebno od mladih, ki so jo doživljali, obdelavo v vseh podrobnih umetniškega delovanja. Vendar pa se je treba vanjo zelo poglobiti, iskati resnico in stvarnost. Tematika narodnoosvobodilne borbe je tako velika in obširna, da jo več rodov ne bo izrpal, in naravnost tega obdelavo, bodisi literarno, kakor likovno, glasheno, filmsko itd. M. S.

